

บทความวิจัย

เรื่อง

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรมพิมพ์ผ้า

โดย

นางสาวปาริฉัตร แซ่ภู

รหัสนักศึกษา 05550570

เสนอ

อาจารย์ตะวัน วรรณรัตน์

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450109 การศึกษาเอกเทศ

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษา ปีการศึกษา 2558

ข้าพเจ้า	นางสาวปาริฉัตร แซ่กู่
นักศึกษาสาขา	เอเชียศึกษา รหัสนักศึกษา 05550570
ชื่อบทความวิจัย	อุตสาหกรรมอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรมพิมพ์ผ้า
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ตะวัน วรรณรัตน์
ปีการศึกษา	2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยการศึกษาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรมพิมพ์ผ้า มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการนำเข้าผ้า วัตถุดิบ และสารเคมีต่างๆ ที่นำมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม การพิมพ์ผ้า และศึกษากระบวนการผลิตในการพิมพ์ผ้า แรงงาน คุณภาพ รูปแบบสินค้า การปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับการส่งออกสินค้า และคู่แข่ง โดยอาศัยข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ทำการสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหา และถอดเทปบทสัมภาษณ์ นำมาเรียบเรียงข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยมีการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมกลางน้ำ ที่ต้องอาศัยเงินลงทุนมาก และอาศัยเทคโนโลยีการผลิตระดับปานกลางถึงระดับสูง ซึ่งยังไม่สามารถผลิตเครื่องจักรเหล่านี้เองได้จึงต้องนำเข้าจากต่างประเทศ นอกจากนั้นแล้ววัตถุดิบต่างๆ เช่น ผ้าด้ายดิบ สารเคมี สารฟอกย้อมพิมพ์ต่างๆ ประเทศไทยก็ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเช่นกัน เพื่อนำมาใช้สอยในประเทศ รวมทั้งนำมาพัฒนา ปรับเปลี่ยน สร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าแล้วส่งออกต่อไป นอกจากนั้นแล้วไทยยังพยายามพัฒนาทั้งคุณภาพสินค้า คุณภาพแรงงานให้ดีขึ้นเรื่อยๆ เพื่อที่จะสามารถแข่งขันในตลาดโลกที่มีคู่แข่งมากมายได้

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานสารนิพนธ์เรื่อง อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรมพิมพ์ผ้า สามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเป็นเพราะ อาจารย์ตะวัน วรรณรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประจำภาค สังคมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ท่านได้กรุณาใส่ใจ ดูแล และการคำแนะนำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในกระบวนการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งสละเวลาตรวจทานแก้ไขจุดที่บกพร่องผิดพลาดทั้งหลาย ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงขึ้นมาได้ ผู้เขียนมีความซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สำหรับบุคคลที่สำคัญยิ่งและจะขาดเสียมิได้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณทุกคนในครอบครัวที่คอยช่วยเหลือ สนับสนุน เป็นกำลังใจมาโดยตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษา อีกทั้งยังให้ข้อมูล จนกระทั่งงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี สุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคนในกลุ่มที่คอยช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ตลอดมา ผู้เขียนจึงอยากขอบขอบคุณของสารนิพนธ์ฉบับนี้หากจะมีแก่ผู้ที่มีพระคุณทุกท่านที่ได้กล่าวมาแล้ว ซึ่งทำให้การทำสารนิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้

ผู้เขียนหวังว่า ผลงานสารนิพนธ์เรื่อง อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย กรณีศึกษา อุตสาหกรรมพิมพ์ผ้านี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาบ้างไม่มากก็น้อย และถ้าหากมีข้อผิดพลาดประการใดในงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับและขออภัยอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

นางสาวปาริฉัตร แซ่ภู
มหาวิทยาลัยศิลปากร

๒๕๕๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	(ก)
กิตติกรรมประกาศ	(ข)
สารบัญ	(ค)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา	4
1.3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.4. วิธีดำเนินการวิจัย	4
บทที่ 2 ทฤษฎีและกรอบแนวคิด	5
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
บทที่ 3 ข้อมูล	21
1. ด้านการนำเข้า	21
1.1. การนำเข้าผ้าด้ายดิบจากประเทศจีน	21
1.2. การนำเข้าวัตถุดิบ และสารเคมีต่างๆที่นำมาใช้ในการพิมพ์ผ้า	21
ข้อมูลการสัมภาษณ์ ด้านการนำเข้า	23
2. ด้านการผลิต	24
2.1. แรงงาน	26

สารบัญ(ต่อ)

เรื่อง	หน้า
2.2. คุณภาพและรูปแบบสินค้า	30
2.3. การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์ปัจจุบัน	35
2.5. แนวโน้มในอนาคต	35
ข้อมูลการสัมภาษณ์ ด้านการผลิต	43
บทที่ 4 ข้อมูลการส่งออกและคู่แข่ง	46
4.1. ตลาดการส่งออก	46
4.2. คู่แข่ง	47
ข้อมูลการสัมภาษณ์ ด้านการส่งออก	50
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	52
5.1. สรุปการนำเข้า	52
5.2. สรุปด้านการผลิต	53
5.3. สรุปด้านการส่งออก	54
เอกสารอ้างอิง	(จ)

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทยมีมานานกว่า 40 ปี มีความสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจภาคการส่งออก สามารถแข่งขันกับหลายๆประเทศได้ อีกทั้งยังเป็นธุรกิจที่มีการจ้างงานสูง เกิดกระจายรายได้สู่ประชาชน และยังมีความเกี่ยวโยงไปในธุรกิจอื่นๆ ดังนั้นจึงเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญอันดับต้นๆของประเทศไทย แม้ว่าในปี 2539 ประเทศไทยจะเกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้รายได้ลดลงมาก แต่ในปี 2543 ก็กลับมาพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้อุตสาหกรรมชนิดนี้มีมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น 223,512 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.0 ของมูลค่าการส่งออกทั้งประเทศ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมครบวงจรสามารถแบ่งขั้นตอนการผลิตออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำจำพวกวัตถุดิบ เช่น การผลิตเส้นใย การปั่นด้าย อุตสาหกรรมกลางน้ำ เช่น การทอผ้า ถักผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ไปจนถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำ คือ การตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป เช่น ผ้าโพลี ผ้าฝ้าย เป็นต้น

อุตสาหกรรมสิ่งทอกลางน้ำ หรืออุตสาหกรรมขั้นกลาง (Middle stream) เป็นขั้นตอนการผลิตที่น่าสนใจเพราะอาศัยวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมขั้นต้นมาทำผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่า ได้แก่ การทอผ้า ถักผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ปัจจุบันผู้ประกอบการในไทยยังมีไม่ถึง 500 ราย และยังไม่สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงได้ เพราะขาดเทคนิคเมื่อเทียบกับต่างประเทศ เครื่องจักรที่ใช้มีความล้าสมัย และสารเคมี(สีและน้ำยา)ก็ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเนื่องจากสารเคมีที่ผลิตในประเทศด้อยคุณภาพ ดังนั้นจึงส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการผลิต (ขั้นตอนนี้เป็นจุดอ่อนที่สุดในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย และปัจจุบันก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง เนื่องจากจะต้องใช้เงินทุนค่อนข้างมาก) (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ในการผลิตอุตสาหกรรมขั้นกลางมีทั้งการใช้แรงงาน และการใช้เทคโนโลยีระดับสูง (Capital and Labor Intensive) เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. เทคโนโลยีการผลิตแบบต่อเนื่อง (Continuous Process) ใช้เฉพาะในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีการผลิตครบวงจร คือ ตั้งแต่การปั่นด้ายจนถึงการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งเหมาะสำหรับการผลิตปริมาณมาก พึ่งพาแรงงานน้อย มีต้นทุนการผลิตต่ำ ได้ผ้าที่มีคุณภาพสม่ำเสมอ ในปัจจุบันโรงงานประเภทนี้มีน้อยเพียงร้อยละ 10 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด และกำลังประสบปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น

2. เทคโนโลยีการผลิตแบบไม่ต่อเนื่อง (Batch Process) ใช้ในโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดในอุตสาหกรรมนี้ คือมีการผลิตเฉพาะบางกระบวนการเท่านั้น เช่น รับจ้างฟอก ย้อม พิมพ์ หรือแต่งสำเร็จ ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ต้องพึ่งพาบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ และมีประสบการณ์ด้านเคมีสิ่งทอ (Labor Intensive) เนื่องจากการใช้สีและสารเคมีจะขึ้นอยู่กับเส้นใยที่ใช้ในการผลิตผ้าชนิดนั้นๆ และความเชี่ยวชาญในการทำงานของบุคลากรเพราะต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการดำเนินการผลิต

การพิมพ์ผ้าเป็นหนึ่งในกระบวนการการผลิตสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มที่มีกรรมวิธีที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์โดยตรง (Direct Printing) การพิมพ์ทับ (Over Printing) การพิมพ์แบบรูปลอก (Transfer Printing) การพิมพ์แบบฉีดพ่นสี (Jet Printing) เป็นต้น แต่ละกรรมวิธีการพิมพ์ก็ได้รับการพัฒนามาโดยตลอด ทั้งในด้านอุปกรณ์ แม่พิมพ์ เช่น แม่พิมพ์บล็อก แม่พิมพ์ซิลค์สกรีน แม่พิมพ์โรตารี และอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ในการพิมพ์ ซึ่งกรรมวิธีการพิมพ์ต่างๆเหล่านี้ถูกพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อความก้าวหน้าของสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มและปริมาณความต้องการที่เพิ่มขึ้นตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ความนิยมในสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มที่มีลวดลายสวยงามก็ได้รับความนิยมในวงกว้าง ประกอบกับปริมาณของนักออกแบบก็มีมากขึ้น เช่น Dries Van Noten, Diane von Furstenberg หรือ Kenzo เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการพิมพ์ผ้าในปัจจุบันยังพบปัญหาในเรื่องราคาสูง โรงงานผลิตผ้าพิมพ์ส่วนใหญ่จำเป็นต้องกำหนดจำนวนขั้นต่ำในการสั่งผลิต ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาใหญ่สำหรับแบรนด์ขนาดเล็กถึงขนาดกลางที่ยังมีเงินทุนไม่มากนัก ดังนั้นคงจะดีไม่น้อยถ้าหากมีนวัตกรรมการพิมพ์ผ้าแบบใหม่ที่ยืดหยุ่น รวดเร็ว และมีต้นทุนในการผลิตที่ไม่สูงมาก พร้อมทั้งสามารถสั่งผลิตในจำนวนที่ไม่มากจนเกินไปได้ ตลอดถึงผู้ประกอบการรายย่อยก็สามารถพิมพ์ผ้าออกมาได้เอง เพื่อเป็นการรองรับความต้องการของนักออกแบบและโรงงานพิมพ์ผ้าต่างๆอย่างทั่วถึง (สถาบันพัฒนาสิ่งทอไทย, 2558: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

เมื่อได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย ทั้งอุตสาหกรรมต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ ตลอดจนถึงเรื่องการพิมพ์ผ้าแล้วก็สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ประเทศไทยมีการผลิต การนำเข้า-ส่งออกสินค้าจากอุตสาหกรรมประเภทนี้เป็นจำนวนมาก เพราะมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ สร้างรายได้ให้แก่ประเทศ รวมทั้งยังเป็นแหล่งกระจายรายได้และสร้างงานให้แก่ประชาชน ประเทศไทยจึง พยายามแก้ไขปัญหาต่างๆ และพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ให้สามารถก้าวสู่การแข่งขันในระดับที่สูงขึ้น

ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมขึ้นกลางและอุตสาหกรรมการพิมพ์ผ้าของประเทศไทยยังมีข้อจำกัดมากมาย ในการทำ ทั้งเครื่องจักรที่ล้าสมัย ต้องนำเข้าสารเคมีจากต่างประเทศ ใช้ต้นทุนสูง รวมถึงปัญหามลภาวะ แต่ ก็เป็นอุตสาหกรรมที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า และสร้างรายได้ให้ประเทศจำนวนมาก เห็นได้จากการที่ ไทยส่งออกผ้าฝ้าย 19.5% ในเดือนมกราคม และ 21.0% ในเดือนกุมภาพันธ์ 2557 (กรมศุลกากร โดยความร่วมมือของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2557: 37)

เมื่อมีองค์ความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมและได้ศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาแล้ว ก็จะสามารถใช้ความรู้ เหล่านี้เข้ามาอ้างอิง ซึ่งจะมีความน่าเชื่อถือกว่าการอ้างอิงจากความรู้สีกส่วนตัวของแต่ละบุคคล และยัง สามารถนำข้อมูลไปประกอบการวิเคราะห์ได้

จากความน่าสนใจดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยใคร่ศึกษา “อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรมพิมพ์ผ้า” เพื่อให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการนำเข้า กระบวนการผลิต และการ ส่งออก ต่างๆ ในอุตสาหกรรมประเภทนี้ที่ลึกซึ้งต่อไป

1.2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการนำเข้าผ้า วัตถุดิบ และสารเคมีต่างๆ ที่นำมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมการพิมพ์ผ้า
2. เพื่อศึกษากระบวนการผลิตในการพิมพ์ผ้า แรงงาน คุณภาพ รูปแบบสินค้า การปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต
3. เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการส่งออกสินค้าและคู่แข่ง

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบเกี่ยวกับการนำเข้าผ้า วัตถุดิบ และสารเคมี ที่นำมาใช้ในอุตสาหกรรมการพิมพ์ผ้า
2. ทำให้ทราบถึงกระบวนการผลิตในการพิมพ์ผ้า แรงงาน คุณภาพ รูปแบบสินค้า การปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต
3. ทำให้ทราบเกี่ยวกับการส่งออกสินค้าและคู่แข่งที่สำคัญของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

1.4. วิธีดำเนินการวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง “อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรมพิมพ์ผ้า” จะศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยต่างๆ รายงาน สถิติที่เกี่ยวข้อง บทความ หนังสือ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีความเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมประเภทนี้ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ด้านการผลิต การนำเข้า และการส่งออก เพื่อนำข้อมูลไปประกอบการศึกษา และเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

บทที่ 2

ทฤษฎีและกรอบแนวคิด

ทฤษฎีและกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีการได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute advantage theory)
2. ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage theory)
3. ทฤษฎีความได้เปรียบในการแข่งขันระหว่างประเทศ (National Competitive Advantage)
4. ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นความสำคัญด้านการค้าส่งออก
5. นโยบายการค้าเสรี (free trade policy)

1. ทฤษฎีการได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute advantage theory)

เป็นทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศในยุคแรกๆ มาจากนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ “อดัม สมิท” ที่ได้เขียนไว้ในหนังสือ The Wealth of Nations (1776) เนื้อหาเป็นการสนับสนุนการค้าเสรีว่าเป็นนโยบายที่ดีสำหรับทุกประเทศในโลก เพราะเมื่อการค้าเป็นไปได้อย่างเสรีแล้ว แต่ละประเทศก็จะสามารถทำการผลิตด้วยความรู้ความชำนาญเฉพาะสินค้าที่ประเทศตนเองมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ และนำเข้าสินค้าที่มีความเสียเปรียบโดยสมบูรณ์ การผลิตสินค้าเหล่านั้นจะขึ้นอยู่กับทรัพยากร สภาพดินฟ้าอากาศ และความสามารถในการผลิตของแต่ละประเทศ ดังนั้นการค้าระหว่างประเทศจึงเกิดขึ้นจากการที่ต่างฝ่ายได้เปรียบโดยเด็ดขาดจากการผลิตสินค้าคนละชนิดแล้วมาแลกเปลี่ยนกัน วิธีการเช่นนี้จะทำให้แต่ละประเทศนั้นใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ผลผลิตโดยรวมของสินค้าก็จะมีเพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลประโยชน์ที่มาจาก การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor)

ทฤษฎีจะตั้งอยู่บนสมมุติฐานหลายประการดังนี้

1. มีเพียง 2 ประเทศและมีสินค้าเพียง 2 ชนิด
2. แรงงานเป็นปัจจัยเพียงอย่างเดียวที่ใช้ในการผลิต โดยแต่ละประเทศต้องมีจำนวนแรงงานคงที่และไม่มีการว่างงาน แรงงานแต่ละคนต้องมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการทำงานเหมือนกัน

3. จำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้าต่อหน่วยสินค้าคงที่เสมอหรือต้นทุนการผลิตต่อหน่วยมีความคงที่
4. ราคาและต้นทุนของสินค้าขึ้นอยู่กับจำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิตสินค้า
5. ไม่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศแต่การเคลื่อนย้ายแรงงานภายในประเทศทำได้อย่างเสรี
6. การค้าขายเป็นไปในระบบสินค้าแลกเปลี่ยน (barter) ไม่มีการเงินเข้ามาเกี่ยวข้อง
7. ตลาดสินค้าเป็นตลาดแข่งขันสมบูรณ์และการค้าระหว่างประเทศเป็นการค้าเสรี
8. ไม่มีการขนส่งทั้งภายในและภายนอกประเทศ
9. เทคโนโลยีการผลิตของแต่ละประเทศไม่มีการเปลี่ยนแปลง

2. ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage theory)

ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบโดย เดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) กล่าวว่าความสามารถในการส่งออกมาจากความได้เปรียบในการผลิต เมื่อเปรียบกับต่างประเทศแต่ความได้เปรียบไม่ได้มาจากต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า หรือการมีประสิทธิภาพในการผลิตสูงกว่าประเทศอื่นเสมอไป เป็นไปได้ที่บางประเทศอาจมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่า หรืออาจมีประสิทธิภาพในการผลิตด้อยกว่า ในการผลิตสินค้าทุกชนิดแต่ก็ยังสามารถส่งออกได้

ตามแนวคิดของริคาร์โดหากสามารถเรียงลำดับต้นทุนต่อหน่วยในประเทศเทียบกับต่างประเทศจากน้อยไปมาก สินค้าที่มีต้นทุนต่อหน่วยในประเทศสูงกว่าต่างประเทศเล็กน้อยถือเป็นสินค้าที่มีความได้เปรียบในการผลิตเมื่อเทียบกับสินค้าที่เหลือ ส่วนสินค้าที่มีต้นทุนสูงกว่าต่างประเทศเป็นอย่างมากถือเป็นสินค้าที่ไม่มี ความได้เปรียบในการผลิต หากประเทศมุ่งเน้นการผลิตเฉพาะสินค้าที่มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบต่อไปจนเกิดความเชี่ยวชาญจะสามารถส่งออกสินค้าดังกล่าวเพื่อแลกเปลี่ยนกับการนำเข้าสินค้าที่ไม่มี ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบและในที่สุดทุกประเทศยังคงได้รับผลประโยชน์จากการค้าร่วมกัน (กมลมาศ เมฆฉาย, 2556: 13)

3. ทฤษฎีความได้เปรียบในการแข่งขันระหว่างประเทศ (National Competitive Advantage)

ถูกสร้างขึ้นโดยไมเคิล อี. พอร์เตอร์ (Michael E. Porter) ภายใต้แนวคิดที่ว่า "ประเทศไทยจะสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ภายในประเทศจะต้องมีความได้เปรียบจากการแข่งขันก่อน" โดยแต่ละประเทศจะมีความได้เปรียบในการแข่งขันจะต้องพิจารณาจากปัจจัย 4 ปัจจัย คือ

1. สถานะด้านปัจจัยการผลิตไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรบุคคล ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ ทุน รวมถึงสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่ส่งผลต่อการผลิตสินค้าซึ่งปัจจัยนี้เป็นผลกระทบในด้านของทุนโดยต้องพิจารณาก่อนว่าปัจจัยการผลิตมีความได้เปรียบอย่างไรบ้างสถานะด้านอุปสงค์

2. อุปสงค์ของผู้บริโภคภายในประเทศสูง ก็เป็นความได้เปรียบของธุรกิจและมีโอกาสในการออกไปแข่งขันในต่างประเทศได้

3. อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและเกี่ยวพันกัน ธุรกิจจะต้องพิจารณาว่าผู้ส่งมอบวัตถุดิบ (supplier) หรือธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของเรา เช่น บริษัทขนส่ง มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันหรือไม่ เราอาจไม่จำเป็นต้องมี supplier อยู่แค่ภายในประเทศ แต่สามารถแสวงหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพและราคาถูกจากต่างประเทศก็ได้เช่นกัน

4. กลยุทธ์ โครงสร้างการแข่งขันของบริษัท กลยุทธ์และโครงสร้างที่ดีจะต้องสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของธุรกิจได้ มีความยืดหยุ่นที่เหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา

ทฤษฎีที่ทำให้พอร์เตอร์คือความคิดของกลยุทธ์การแข่งขัน(Competitive Strategy) คือ การทำธุรกิจนั้นจะประสบกับปัญหาการต่อสู้มากน้อยเพียงใดจะขึ้นอยู่กับสิ่งต่างๆที่เกี่ยวกับธุรกิจ จำนวน 5 อย่าง (5 Forces) ประกอบด้วย

1. สภาพการแข่งขันภายในตัวธุรกิจ คือ คู่แข่งต่างๆที่มีอยู่แล้วเรียกว่าทำด้วยกันมีรูปแบบการผลิตเหมือนกัน มีสินค้าและขายของให้กับลูกค้ากลุ่มเดียวกัน เช่น DTAC กับ AIS, หรือ Coke กับ Pepsi เป็นต้น

2. สภาพการแข่งขันจากภายนอกธุรกิจ คือคู่แข่งที่อาจเข้ามาร่วมแข่งขันในอนาคต การจะป้องกันคู่แข่งที่จะเข้ามาก็ต้องอาศัยความที่ธุรกิจได้ดำเนินการมาก่อน เช่น ผลิตของจำนวนมากๆ ทำให้เกิดการประหยัดเนื่องจากขนาดของธุรกิจหรือกำลังการผลิต (Economic of Scale) ทำให้มีอัตรากำไรขั้นต้น (Profit Margin) ต่ำจนกระทั่งไม่เกิดการจูงใจให้ผู้อื่นเข้ามาแข่งขันด้วย เนื่องจากไม่คุ้มค่าความเสี่ยง หรือการ

พยายามทำให้สินค้ามีข้อดี มีความแตกต่างในสินค้ามีเอกลักษณ์เฉพาะซึ่งคู่แข่งไม่สามารถทำได้ (มีลิขสิทธิ์ หรือมีสิทธิบัตรคุ้มครอง) ลูกค้าไม่ต้องการเปลี่ยนไปซื้อสินค้าจากผู้อื่นเนื่องจากมีต้นทุนในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ (Switching Cost) หรือมีการคุ้มครองจากรัฐบาล เช่น สัมปทาน เป็นต้น

3. สภาพแรงกดดันจากคู่แข่งทางอ้อมหรือสินค้าทดแทน จริงๆแล้วก็ เป็นธุรกิจที่ไม่ได้อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันแต่อุตสาหกรรมนั้นสามารถทำอะไรได้มากมายจนเป็นที่จับตามองของคนอื่นที่อยู่นอกระบบ วันหนึ่งเขาก็อาจจะเข้ามามีส่วนร่วมขายของทดแทนเพื่อทำเงินบ้าง ผู้ที่จะอยู่ได้จะต้องมีสินค้าที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า มีลักษณะเด่นกว่าที่ไม่สามารถถูกทดแทนได้โดยง่ายจากสินค้าประเภทอื่น

4. อำนาจต่อรองจากผู้ขายวัตถุดิบให้กับธุรกิจ เช่น หากมีผู้จำหน่ายวัตถุดิบชนิดนี้ น้อยราย หรือเป็นของจำเป็นที่ต้องซื้อไม่สามารถซื้อจากคนอื่นได้ หรือธุรกิจจะต้องเสียเงินในการเปลี่ยนแปลงกระบวนการ หากต้องการเปลี่ยนวัตถุดิบ เมื่อเป็นดังนี้แล้วผู้ขายวัตถุดิบก็ขึ้นราคาเอามากๆ หรือตั้งใจสำรองวัตถุดิบนั้นไว้ให้มีเพียงพอในยามต้องการอาจจะเกิดความขาดแคลนได้ง่ายเมื่อจำเป็น

5. อำนาจต่อรองจากผู้ซื้อในกรณีนี้เช่นถ้าผู้ซื้อเป็นผู้ซื้อรายใหญ่เพียงรายเดียว หรือสามารถซื้อสินค้าจากใครก็ได้เพราะไม่ได้มีลักษณะเด่น หรือใช้ได้เหมือนกันโดยไม่ต้องแปลงกระบวนการ (ไม่มี Switching Cost หรือมีแต่น้อยมาก) หรือเป็นสินค้าที่ผู้ซื้ออาจจะมาผลิตเองได้ก็อาจจะขอต่อรองราคาให้มีส่วนลดได้มากมายอำนาจหรือแรงกดดันทั้งห้าประการนี้ หากมีมากอยู่ล้อมรอบธุรกิจก็จะทำให้ดำเนินงานได้อย่างลำบากต้องคอยจัดการหลบหลีกเลี่ยงให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด รักษาลูกค้าไว้ให้ได้มากที่สุด หรือพยายามให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้ด้วยวิธีต่างๆ สุดท้ายแล้วอาจจะต้องแข่งขันกันด้วยราคาทำให้มีอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่ำลงจนกระทั่งอาจจะเกิดการขาดทุนจะอยู่ไม่ได้

นอกจากนี้แล้ว พอร์เตอร์ยังได้เขียนหนังสืออีกเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับความได้เปรียบในเชิงแข่งขันทางธุรกิจ ชื่อว่า Competitive Advantage ซึ่งได้กล่าวหลักการไว้ว่า หากต้องการให้ธุรกิจสามารถแข่งขันได้แล้วจะต้องใส่ใจในสิ่ง 3 อย่างต่อไปนี้

1. สร้างความแตกต่าง (Differentiation) คือสินค้าหรือบริการที่ธุรกิจผลิตขึ้นมานั้นจะต้องมีความแตกต่างที่ไม่สามารถหาได้จากสินค้าทั่วไปของผู้อื่น หรือมีการเพิ่มศักยภาพหรือประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์จนทำให้สามารถตั้งราคาขายที่แพงกว่าคู่แข่งได้

2. การมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ (Cost Leadership) หากธุรกิจมีต้นทุนที่ต่ำก็จะสามารถอยู่ในตลาดการแข่งขันได้ แม้ว่าจะมีอัตรากำไรขั้นต้น (Profit Margin) ที่ต่ำ ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะทำให้คู่แข่งไม่ยอมเข้ามาแข่งขันด้วยเพราะไม่คุ้มกับความเสี่ยงในการอยู่รอดเพื่อทำตลาดแข่งขันธุรกิจที่มีต้นทุนการผลิตตัวเองแต่อยู่มาก่อนและอยู่เพียงผู้เดียวในตลาด จะสามารถอยู่ได้เนื่องจากมีลูกค้าจำนวนมากทำให้กำไรสุทธิที่สร้างขึ้นได้นั้นเป็นจำนวนที่สูง

3. การเจาะจงในตลาด (Focus) คือการที่ธุรกิจมุ่งเน้นผลิตสินค้าหรือบริการให้กับตลาดเฉพาะส่วน (Niche Market) เมื่อเป็นดังนี้แล้ว ด้วยสินค้าและบริการที่จำเพาะจะทำให้สามารถตั้งราคาขายได้สูงเนื่องจากลูกค้าจำเป็นต้องซื้อจากธุรกิจนั้น และไม่ต้องการเสี่ยงที่จะซื้อจากผู้อื่นอีกในเรื่องของรายได้เปรียบเทียบแข่งขันนี้ ก็มีโมเดลอธิบายเช่นเดียวกับเรื่องของกลยุทธ์การแข่งขันเช่นกัน ก็คือโมเดลของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ที่ธุรกิจได้สร้างให้มีขึ้น หลักการง่ายๆของห่วงโซ่นี้ก็คือ > ออกแบบผลิตภัณฑ์ > ผลิตหรือจัดสร้าง > ส่งลงตลาดให้ถึงมือลูกค้า > จัดส่งและสนับสนุนผลิตภัณฑ์ให้เติบโต

4. ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นความสำคัญด้านการค้าส่งออก

มีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้เสนอทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศจะสามารถช่วยให้เกิดการพัฒนาศรษฐกิจในประเทศด้อยพัฒนาได้ (export-led growth) ทั้งนี้เป็นการเน้นถึงบทบาททางการค้าระหว่างประเทศในการสร้างตลาดสินค้าให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ช่วยให้การนำทรัพยากรภายในประเทศมาใช้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะมีผลทำให้การผลิตและรายได้ของประเทศเพิ่มสูงขึ้นด้วย นอกจากนั้นการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศยังทำให้เราได้เงินตราต่างประเทศเพื่อนำไปซื้อสินค้าประเภททุนและวัตถุดิบที่จำเป็นต้องใช้ในการพัฒนาประเทศ และการขยายตัวของตลาดต่างประเทศยังมีส่วนช่วยกระตุ้นให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอีกด้วย

ในขณะเดียวกัน มีนักเศรษฐศาสตร์หลายท่านที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาประเทศโดยการพึ่งพิงสินค้าออกอาจจะมีผลเสียต่อประเทศด้อยการพัฒนาในระยะยาว เพราะจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศได้รับการครอบงำโดยประเทศคู่ค้าที่เป็นประเทศพัฒนา เมื่อประเทศด้อยพัฒนาต้องพึ่งพาเศรษฐกิจของประเทศที่พัฒนาแล้ว เมื่อถึงภาวะเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาเกิดการเปลี่ยนแปลงไปย่อมจะมีผลกระทบต่อประเทศด้อยพัฒนาด้วยเช่นกัน และเมื่อการขยายตัวของสินค้าส่งออกหดตัวลง เนื่องจากราคาสินค้าส่งออกตกต่ำหรือถูกกีดกันทางการค้าจากประเทศพัฒนา อัตราความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศก็จะลดลงด้วย

นอกจากนั้นสินค้าส่งออกส่วนใหญ่ของประเทศด้อยพัฒนาจะเป็นสินค้าขั้นปฐม ซึ่งราคามักจะอยู่คงที่หรือลดลง ในขณะที่สินค้าที่ประเทศด้อยพัฒนาต้องการก็คือสินค้าอุตสาหกรรมและสินค้าประเภททุนซึ่งราคาจะเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ดังนั้นประเทศด้อยพัฒนามักจะเสียเปรียบในอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า (terms of trade) อยู่เสมอ (อนุชา ภูริพันธุ์ภิญโญ, 2558: 20)

5. นโยบายการค้าเสรี (free trade policy)

นโยบายการค้าเสรี (free trade policy) เป็นนโยบายการค้าที่ปราศจากการแทรกแซงใด ๆ จากรัฐบาลในกิจการค้าระหว่างประเทศ และปราศจากการกีดกันทางการค้าจากประเทศคู่ค้าที่มีอำนาจในการวางกฎเกณฑ์ เป็นการปล่อยให้เอกชนดำเนินการค้าระหว่างประเทศโดยปราศจากสิ่งกีดขวาง และข้อจำกัดทางการค้า เช่น การตั้งกำแพงภาษี (customs tariff) การกำหนดโควตาสินค้าเข้า (import quotas) การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ (foreign exchange control) โดยรัฐจะไม่เข้ามาควบคุมหรือกระทำการใดๆ ในลักษณะที่จะเป็นอุปสรรคกีดขวางทางการค้าระหว่างประเทศ ประเทศที่ดำเนินนโยบายการค้าเสรีรัฐบาลจะปล่อยให้เอกชนประกอบการทางธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ รัฐจะเข้าไปดำเนินการในกิจการที่มีความจำเป็นเท่านั้น เช่น กิจการที่เอกชนมีทุนไม่เพียงพอ กิจการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม กิจการที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ

การดำเนินนโยบายการค้าเสรีมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การค้าระหว่างประเทศดำเนินและขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตของประเทศต่างๆ ในโลกสูงขึ้น และทำให้การแข่งขันในตลาดเป็นการแข่งขันแบบสมบูรณ์ ราคาสินค้าเป็นไปตามกลไกของตลาด อันจะเป็นผลดีต่อสวัสดิการทางเศรษฐกิจและเกิดประโยชน์ต่อผู้ผลิตและผู้บริโภคโดยรวม โดยประเทศที่ยึดถือนโยบายการค้าเสรีจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ดำเนินการผลิตสินค้าโดยยึดหลักการแบ่งงานกันทำ โดยจะไม่พยายามผลิตสินค้าทุกชนิดที่ต้องการเอง แต่จะมุ่งผลิตสินค้าที่ตนมีความชำนาญ มีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ หรือมี ประสิทธิภาพในการผลิตสูงเท่านั้น และจะส่งสินค้าที่ตนผลิตได้ออกไปขายต่างประเทศ แลกเปลี่ยนกับ สินค้าที่ประเทศผลิตไม่ได้ เพราะต้องเสียต้นทุนสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับการผลิตของต่างประเทศ นั่นคือการปฏิบัติตามทฤษฎีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ

2. ไม่มีการให้สิทธิพิเศษหรือจงใจเลือกปฏิบัติ ประเทศที่ใช้นโยบายการค้าเสรีจะต้องให้ความสำคัญ ยุติธรรมในการดำเนินการค้ากับทุกประเทศเท่าเทียมกัน ไม่มีการให้สิทธิพิเศษแก่สินค้าใดๆ หรือ ประเทศ ใดๆเป็นพิเศษ โดยการจัดเก็บภาษีจากสินค้าเข้าชนิดใดก็ตามจะเก็บภาษีอัตราเดียวกันหมด (single tariff system) โดยไม่คำนึงว่าสินค้านั้นจะถูกผลิตมาจากประเทศใด

3. ไม่มีการจัดเก็บภาษีศุลกากรเพื่อคุ้มกัน ปกป้อง ตลอดจนช่วยเหลืออุตสาหกรรม ภายในประเทศ แต่อย่างไรก็ตามประเทศที่ถือใช้นโยบายการค้าเสรีอาจจัดเก็บภาษีอากรขาเข้าโดยมี วัตถุประสงค์อื่นๆ เช่น การเก็บภาษีอากรจะเก็บในอัตราที่ต่ำเพื่อช่วยเหลือผู้ผลิต และจัดเก็บเพื่อหารายได้ เข้าภาครัฐ เป็นต้น

4. ไม่มีข้อจำกัดทางการค้าหรือมาตรการกีดกันทางการค้าใดๆ อันจะเป็นอุปสรรคต่อการค้า ระหว่างประเทศ ประเทศที่มั่นนโยบายการค้าเสรีจะต้องไม่มีการควบคุมการนำเข้า หรือการส่งออก ไม่มีการ ตั้งกำแพงภาษีขาเข้าเพื่อกีดกันสินค้าจากต่างประเทศ เว้นแต่การควบคุมนั้นจะทำไปโดยมีเหตุผล เกี่ยวกับสุขอนามัยของประชาชน ศิลธรรม ประเพณีและความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

ประเทศใดดำเนินตามลักษณะทั้ง 4 ประการของนโยบายการค้าเสรีข้างต้น จัดได้ว่าประเทศนั้น ได้ บริหารทรัพยากรของประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะมีการแบ่งงานกันทาระหว่างประเทศ ทำให้ ประชากรในโลกได้บริโภคสินค้าในราคาต่ำและมีคุณภาพสูง ซึ่งจะส่งผลให้มาตรฐานการครองชีพของ ประชาชนสูงขึ้นด้วย โดยการดำเนินนโยบายการค้าเสรี เป็นการส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ทำให้ ประเทศได้รับประโยชน์ต่างๆโดยไม่กีดกันการส่งออกและการนำเข้า

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการดำเนินนโยบายการค้าเสรีจะมีประโยชน์มากมายดังที่กล่าวข้างต้น แต่ใน ความเป็นจริง การที่แต่ละประเทศมุ่งจะผลิตสินค้าชนิดที่ตนมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบแต่เพียงอย่าง เดียว ทั้งๆที่ประเทศมีทรัพยากรที่สามารถผลิตสินค้าได้หลายชนิดก็จะทำให้ประเทศต้องผลิตสินค้าส่งออก จำกัดชนิด หรือบางประเทศอาจผลิตสินค้าส่งออกเพียงชนิดเดียวส่งผลให้ประเทศได้รับรายได้จากการ ส่งออกไม่มากเท่ากับที่ประเทศนั้นๆควรจะได้ อีกทั้งการผลิตสินค้าเพียงไม่กี่ชนิดจะทำให้เศรษฐกิจของ ประเทศไม่มีเสถียรภาพเพราะถ้ามีสถานการณ์ฉุกเฉินใดๆเกิดขึ้นประเทศนั้นๆก็จะขาดการผลิตที่ก่อให้เกิด รายได้ไป ดังนั้นในทางปฏิบัติถึงแม้ว่าหลายประเทศจะดำเนินตามการค้าเสรีแต่ในทาง ปฏิบัติก็ไม่ใช่ว่าการค้า เสรีอย่างสมบูรณ์ แต่ใช้นโยบายการค้าแบบคุ้มครองควบคู่ไปด้วย เนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ดังต่อไปนี้ คือ

1. เพื่อปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศนโยบายคุ้มครองเป็นมาตรการในการปกป้องอุตสาหกรรมภายในประเทศ ทั้งที่เป็นอุตสาหกรรมเกิดใหม่ หรืออุตสาหกรรมที่มีอยู่แล้วโดยเครื่องมือที่รัฐบาลมักนำมาใช้ในการคุ้มครองส่วนใหญ่ ได้แก่ การจัดเก็บภาษี การกำหนดโควตา โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมผู้ผลิต ตลอดจนอุตสาหกรรมภายในประเทศ และเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศ

2. การเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศตนเป็นหลักแม้ว่าตามหลักการค้าระหว่างประเทศ เพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด แต่ละประเทศควรทำการผลิตสินค้าที่ตนเองมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบ เท่านั้น แต่ในความเป็นจริง ประเทศต่างๆก็ไม่สามารถจะผลิตเฉพาะสินค้าที่ตนเองมีความได้เปรียบโดย เปรียบเทียบแต่เพียงอย่างเดียว แต่ละประเทศต่างพยายามหารายได้เข้าสู่ประเทศของตน ดังนั้น เมื่อเห็นสู่ทางการผลิตสินค้าอันจะนำมาซึ่งรายได้ ประเทศต่าง ๆ จึงพยายามผลิตสิ่งที่จำเป็นภายในประเทศ แม้จะเสียเปรียบโดยเปรียบเทียบก็ตาม

3. ปัญหาทางเศรษฐกิจภายในประเทศโดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่าง ประเทศ เช่น ปัญหาการขาดดุลทางการค้า ปัญหาการขาดแคลนเงินตราต่างประเทศ ปัญหาการว่างงาน ทา ให้รัฐบาลต้องเข้ามารักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เช่น การควบคุมปริวรรต เงินตราต่างประเทศเพื่อควบคุมการใช้เงินตราต่างประเทศ การกำหนดโควตาการนำเข้าสินค้าจาก ต่างประเทศ หรือ การกำหนดโควตาการส่งออก เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนหรือผ่อนคลาปัญหาทาง เศรษฐกิจภายในประเทศให้เบาบางลง (อิทธิ พิศาลวานิช, 2558: 4)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทย

เสาวรัง รัตนคำฟู และพลอย ธรรมาภิรานนท์ (2558) ศึกษาแนวทางการย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้น (สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม รองเท้าและเครื่องหนัง อัญมณีและเครื่องประดับ) ไปยังประเทศไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะ กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม (หรือ CLMV) โดยวัตถุประสงค์หลักของการศึกษานี้คือ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเชิงลึกของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายหรือขยายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นของไทยไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียน ทั้ง

ด้านสภาพเศรษฐกิจ แนวนโยบาย กฎระเบียบ เทคโนโลยี และระบบโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการผลิตและการลงทุน เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการในการพิจารณาโอกาส และทางเลือกในการย้ายหรือขยายฐานการผลิต ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะทางนโยบายแก่ภาครัฐ ให้เป็นแนวทางสำหรับการกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนการย้ายหรือขยายฐานการผลิต และเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานให้แข่งขันได้อย่างยั่งยืนในตลาดโลก โดยผู้ประกอบการไทยในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมาก ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง อุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ อุตสาหกรรมเหล่านี้ต้องเผชิญกับแรงกดดันที่ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน 4 ประการ ได้แก่

1. ภาวะขาดแคลนแรงงาน
2. ค่าจ้างแรงงานมีแนวโน้มสูงขึ้น
3. การแข่งขันจากประเทศที่ได้เปรียบด้านแรงงาน โดยเฉพาะจากจีนและอินเดีย
4. การเข้าถึงตลาดหลักมีความยากลำบากมากขึ้นเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่ง

ผลการศึกษาพบว่าในช่วงที่ผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานจำนวนมากต้องเผชิญปัญหาทั้งการขาดแคลนแรงงาน และค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มสูงขึ้น การปรับตัวเพื่อรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันเป็นสิ่งจำเป็น โดยแนวทางในระยะสั้นคือการย้ายหรือขยายฐานการผลิตไปยังประเทศเพื่อนบ้านที่ค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า และใช้โครงข่ายการคมนาคมในภูมิภาคซึ่งคาดว่าจะพัฒนาขึ้นอย่างมาในอนาคต โดยขั้นตอนการผลิตที่ย้ายไปในประเทศเพื่อนบ้านควรมีมูลค่าเพิ่มต่ำ เช่น การตัดเย็บ ส่วนขั้นตอนการผลิตที่ยังคงอยู่ในประเทศควรมีมูลค่าเพิ่มสูง เช่น การออกแบบ และการตลาด ทั้งนี้ ควรย้ายหรือขยายฐานการผลิตโดยพิจารณาจากสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากตลาดส่งออกควบคู่กันไปด้วย

นอกจากนี้ในกรณีที่ผู้ประกอบการต้องการขยายตลาด อาจพิจารณาปรับใช้โรงงานในประเทศไทยเพื่อรองรับการผลิตที่ต้องการความรวดเร็วสูง หรือการผลิตที่มีขั้นตอนซับซ้อนและต้องใช้ทักษะแรงงาน ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด ส่วนโรงงานในประเทศเพื่อนบ้านที่มีค่าแรงต่ำจะใช้เพื่อรองรับการผลิตที่ไม่ต้องการความรวดเร็วสูง หรือการผลิตที่ขั้นตอนไม่ซับซ้อนและไม่จำเป็นต้องได้รับการควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการก็จำเป็นต้องยกระดับการผลิตให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น

โดยการพัฒนาความสามารถทางเทคนิค และการจัดการเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนควบคุมการผลิตที่ได้มาตรฐานเพื่อรักษาความเชื่อมโยงทางเครือข่ายกับผู้สั่งซื้อ

ชูชีพ เอื้อการณ์และคนอื่นๆ (2557) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย เพื่อการแข่งขันระดับโลก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย วิเคราะห์องค์ประกอบการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย เพื่อการแข่งขันระดับโลก และศึกษาแนวทางการกำหนดนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย เพื่อการแข่งขันระดับโลก การวิจัยนี้เป็นแบบผสานวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เครื่องมือการวิจัยคือ การทำแบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ และใช้การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการตีความ ผลการวิจัยพบว่า

1. นโยบายการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย ประกอบด้วยทิศทางและเป้าหมายของนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนแม่บท มีทิศทางและเป้าหมายสำคัญคือ เป้าหมายทางด้านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันและเป้าหมายทางสังคมและสิ่งแวดล้อม ส่วนระดับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยเพื่อการแข่งขันระดับโลกอยู่ในระดับปานกลาง

2. องค์ประกอบการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยเพื่อการแข่งขันระดับโลก ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบคือ ประสิทธิภาพการผลิต คุณภาพสินค้า สารสนเทศการตลาด แรงงาน นโยบายระหว่างประเทศและกฎหมาย และ ความสามารถในการแข่งขัน

3. แนวทางการกำหนดนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยเพื่อการแข่งขันระดับโลก คือการกำหนดนโยบายในแต่ละด้านตามองค์ประกอบการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย เพื่อการแข่งขันระดับโลก ทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ

- ด้านประสิทธิภาพการผลิต คือ การพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอตลอดห่วงโซ่มูลค่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งผู้ประกอบการ การส่งเสริม และพัฒนาการใช้วัตถุดิบในประเทศ และการส่งเสริมการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ด้านคุณภาพสินค้า คือการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม การสร้างนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ และการสร้างตราสินค้าสัญชาติไทย

- ด้านสารสนเทศการตลาดคือ การพัฒนาการตลาดเชิงรุกและการพัฒนาการบริหารจัดการข้อมูล การมอบหมายหรือจัดให้มีหน่วยงานที่เป็นศูนย์กลางรับผิดชอบเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอ
- ด้านแรงงาน คือการยกระดับทุนมนุษย์ เชิงบูรณาการ การพัฒนาทักษะแรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ และการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว
- ด้านนโยบายระหว่างประเทศและกฎหมาย คือการพัฒนา นโยบายระหว่างประเทศ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอให้สอดคล้องและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนา อุตสาหกรรมสิ่งทอ
- ด้านความสามารถในการแข่งขันคือ การยกระดับปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญเพื่อสนับสนุน การสร้างสรรค์และการแข่งขันในเวทีสากล การเตรียมความพร้อมสู่การเปิดเสรี และการสร้างโอกาส จากความร่วมมือในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

เกรียงไกร เตชกานนท์และภัททา เกิดเรือง (2550) ศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีการค้าสิ่งทอและเครื่องแต่งกายต่อความสัมพันธ์ในห่วงโซ่อุปทานระดับโลก และศึกษาการปรับตัวของผู้ผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีที่มีต่อผู้ผลิตการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทย และสำรวจสถานะและความพร้อมของผู้ผลิตของไทยในการปรับตัวเพื่อแข่งขันในตลาดโลก พร้อมทั้งยังจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่เหมาะสมในการรองรับการเปิดเสรีการค้าต่อไป ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลการส่งออกเพื่อคำนวณดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage Index: RCA) ของไทยเทียบกับประเทศส่งออกอื่น เพื่อดูแนวโน้มการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของส่วนแบ่งตลาดในตลาดโลก บทความนี้ประยุกต์ใช้แนวคิดเรื่องห่วงโซ่มูลค่าระดับโลก (Global Value Chain) ในการวิเคราะห์ผลของการเปิดเสรีการค้าและการเปลี่ยนแปลงในห่วงโซ่อุปทาน ข้อมูลที่เผยแพร่ในหนังสือสถิติสิ่งทอไทยพบว่า การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยในปี 2547 มีมูลค่า 254,705 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 6.5 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมดของไทย และในมูลค่าการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มนี้ ร้อยละ 47.7 มาจากการส่งออกสิ่งทอ และร้อยละ 52.3 มาจากการส่งออกเครื่องนุ่งห่ม

แม้ว่าประเทศไทยจะมีอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มครบวงจร แต่ข้อมูลการนำเข้าสินค้าในแต่ละกลุ่มสะท้อนให้เห็นว่าการผลิตในประเทศนั้นยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ผลิตในแต่ละชั้นตอนได้ ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าสิ่งทอที่สูงถึงร้อยละ 94.5 จากมูลค่านำเข้า 100,313 ล้านบาท จากข้อมูลจะเห็นได้ถึงความเชื่อมโยงระหว่างอุตสาหกรรมในประเทศยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร เนื่องจากมูลค่าการนำเข้าเส้นใย เส้นด้าย และ ผ้าผืนยังคงค่อนข้างสูง ในขณะที่การส่งออกเครื่องแต่งกายมีมูลค่ามาก แสดงว่าผู้ผลิตในประเทศจำเป็นต้องนำเข้าวัตถุดิบเหล่านี้มาเพื่อใช้ในการตัดเย็บเครื่องแต่งกายเพื่อการส่งออก โดยเฉพาะผ้าผืนที่ประเทศไทยมีการส่งออกมากแต่ในขณะเดียวกันก็มีการนำเข้ามากด้วย ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากลักษณะการดำเนินธุรกิจในอดีตที่ผู้ผลิตในไทยส่วนใหญ่เป็นผู้รับจ้างผลิต โดยทำการผลิตตามคำสั่งซื้อของลูกค้าที่จะระบุว่าต้องใช้ผ้าจากแหล่งใด และในหลายกรณีผู้ซื้อมีการจัดหาให้ด้วย จึงทำให้ต้องนำเข้าผ้าผืน และเป็นเหตุผลที่ดุลการค้าสิ่งทอของไทยขาดดุล

ผู้วิจัยยังอาศัยข้อมูลจากการวิจัยภาคสนามกับผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทย 12 บริษัท ผลการศึกษาพบว่าผู้ผลิตขนาดกลางและขนาดเล็กยังไม่สามารถปรับตัวได้ดี ในขณะที่ผู้ผลิตเสื้อผ้าขนาดใหญ่ที่ได้ลงทุนในเทคโนโลยีที่ทันสมัย สามารถพัฒนาการผลิต และการออกแบบ และยังพยายามสร้างพันธมิตรทางธุรกิจกับอุตสาหกรรมต้นน้ำ เพื่อเสนอบริการแบบครบวงจรแก่ลูกค้ามากขึ้น ในการปรับตัวในห่วงโซ่อุปทาน การผลิตเครื่องแต่งกายในประเทศไทยยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นภาครัฐและภาคธุรกิจจำเป็นต้องร่วมมือเพื่อพัฒนาความเชื่อมโยงให้เข้มแข็งต่อไป ใน ภายใต้การแข่งขันที่รุนแรงขึ้นเช่นนี้ สิ่งที่ผู้ประกอบการจำเป็นต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วน คือการพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิต ตั้งแต่การใช้วัตถุดิบให้คุ้มค่าที่สุดที่สุด (สูญเสียน้อยที่สุด) การวางแผน และบริหารจัดการผลิตให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับการติดตามเทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ ที่สามารถนำมาเพิ่มประสิทธิภาพหรือลดต้นทุนได้ ในส่วนนี้ภาครัฐก็ควรให้ความสำคัญมากขึ้นและจำเป็นต้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจังเช่นกัน

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทยทางด้านการผลิตพบว่าอุตสาหกรรมต่างๆจะมีปัญหา และวิธีทางแก้ที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน โดยงานวิจัยของ เสาวรัช รัตนคำฟูและพลอย ธรรมาภิรานนท์(2558) พบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนแรงงานการผลิตมีค่าใช้จ่ายสูงขึ้นเพราะค่าแรงที่เพิ่มขึ้น บวกกับปัญหาด้านการแข่งขันกับประเทศที่มีค่าแรงถูกอย่างอินเดียและจีน ทำให้กลายเป็นปัญหาใหญ่ของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเพราะต้องใช้แรงงานเป็น

จำนวนมาก ทางด้านงานวิจัยของ เกรียงไกร เตชกานนท์ และภัททา เกิดเรือง (2550) พบปัญหาว่าการผลิตในประเทศนั้นยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ผลิตในแต่ละขั้นตอนได้เพราะไม่มีความเชื่อมโยงกันทำให้ผลการค้าสิ่งทอของไทยขาดดุล รวมถึงในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแข่งขันสูงผู้ผลิตขนาดกลางและขนาดเล็กไม่สามารถปรับตัวได้ในขณะที่ผู้ผลิตขนาดใหญ่มีการพัฒนาและเจริญเติบโตไปได้ดี ผู้วิจัยเห็นว่าภาครัฐและภาคธุรกิจต้องร่วมมือกัน เพื่อพัฒนาความเชื่อมโยงให้เข้มแข็งภายใต้การแข่งขันที่รุนแรง ผู้ประกอบการต้องพัฒนาประสิทธิภาพในการผลิต พัฒนาบุคลากรและแรงงานให้มีประสิทธิภาพ ส่วนงานวิจัยของ ชูชีพ เอื้อการณ์และคนอื่นๆ (2557) พบว่าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยต้องพัฒนาหลายๆด้านเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้อุตสาหกรรมนี้ ทั้งการผลิต คุณภาพสินค้า สารสนเทศ การตลาด แรงงาน นโยบายระหว่างประเทศและกฎหมาย และความสามารถในการแข่งขัน

2. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการนำเข้าและส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทย

กมลมาศ เมฆฉาย (2556) ศึกษาเรื่อง AEC กับการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปและศักยภาพของสินค้าในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยที่ส่งออกไปประเทศอาเซียน พร้อมทั้งศึกษาความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของไทยจากด้านการส่งออกสินค้าไปประเทศอาเซียน กับประเทศสมาชิกอาเซียนที่เป็นคู่แข่งที่สำคัญในการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ผู้วิจัยอาศัยข้อมูลการนำเข้าและการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทยไปยังประเทศอาเซียน ข้อมูลการนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทย และการนำเข้าโดยรวมของประเทศอาเซียน โดยเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียน ที่เป็นผู้ส่งออกในตลาดอาเซียน โดยแบ่งสินค้าตามระบบฮาร์โมนิซ์ (Harmonized) 4 หลัก คือ สินค้าสิ่งทอ(HS50–HS60) และสินค้าเครื่องนุ่งห่ม(HS61–HS63) ซึ่งจะใช้ข้อมูลในช่วง3ปีที่ ผ่านมาคือพ.ศ.2553-2555

ข้อมูลอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทย สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรม โครงสร้างการผลิตสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ประกอบด้วย อุตสาหกรรมย่อยหลายส่วน ซึ่งประกอบด้วย 3 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

- อุตสาหกรรมต้นน้ำ เป็นอุตสาหกรรมเริ่มแรกใน โครงสร้างอุตสาหกรรม ได้แก่ เส้นใย ซึ่ง สามารถแบ่ง ได้เป็น 2 ประเภท คือ เส้นใยธรรมชาติ เช่น เส้นใยฝ้ายไหมขนสัตว์ไหมและพืชเส้นใยอื่นๆ อีกประเภทคือเส้นใยสังเคราะห์เกิดจากกระบวนการสังเคราะห์ทางเคมี เช่น เส้น ใยโพลีเอสเตอร์ ไนลอน อะครีลิก และเรยอน

- อุตสาหกรรมกลางน้ำ เป็นอุตสาหกรรมที่นำผลิตภัณฑ์ต้นน้ำมาผลิตในกระบวนการต่อไป
 1. อุตสาหกรรมปั่นด้าย คืออุตสาหกรรมที่นำเส้นด้ายมาปั่นระบบการปั่นด้ายที่นิยมใช้มี 2 ระบบคือระบบการปั่นด้ายระบบวงแหวน เป็นระบบที่ใช้เครื่องจักรคุณภาพสูงและระบบปลายเปิดเป็นระบบที่ใช้เครื่องจักรคุณภาพสูงเช่นกันแต่เหมาะกับอุตสาหกรรมปั่นด้ายขนาดใหญ่
 2. อุตสาหกรรมผ้าฝ้าย ได้แก่ อุตสาหกรรมผ้าทอ และอุตสาหกรรมผ้าถัก โดย อุตสาหกรรมผ้าทอแบ่งออกเป็นผ้าทอจากฝ้ายและผ้าทอจากใยสังเคราะห์
 3. อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ เป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทมากเพราะช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผ้าฝ้าย

- อุตสาหกรรมปลายน้ำเสื้อผ้าสำเร็จรูปและผ้าทอสำเร็จรูปมีการใช้แรงงานมากเนื่องจากต้องใช้แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตหลักไม่ว่าจะเป็นการตัดเย็บ การเดินจักร ตลอดจนการออกแบบ

เมื่อนำข้อมูลอุตสาหกรรมมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบแล้วทำให้ทราบผลการศึกษาว่า ประเทศไทยมีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบสินค้าสิ่งทอประเภทด้ายยาวประดิษฐ์(จัดทำขึ้นเพื่อค้าปลีก) อันดับต่อมาคือตาข่ายแบบผูกปมทำด้วยเชือก รวมถึงตาข่ายจับปลาและตาข่ายอื่นๆ และไทยยังได้เปรียบในสินค้าสิ่งทอประเภทเส้นใยสั้นประดิษฐ์ แวนดิ่ง สักหลาด และผ้าไม่ทอ ด้ายชนิดพิเศษ เชือกไวน์ชนิดคอรีเดจ ชนิดโรปชนิดเคเบิล (รวมไปถึงของที่ทำจากสิ่งเหล่านี้) และพรม สิ่งทอปูพื้นอื่นๆ ส่วนด้านสินค้าเครื่องนุ่งห่มที่ไทยได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ได้แก่ ผ้าเช็ดหน้า และเสื้อเชิ้ตบุรุษ

รัชภรณ์ฉณก จันทระ (2555) ศึกษาอนาคตอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย และอุตสาหกรรมสิ่งทอในตลาดโลก ทั้งทางด้านการการผลิต ด้านการส่งออก ภาวการณ์แข่งขันในปัจจุบัน รวมถึงปัจจัยภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอไทยด้วย โดยอาศัยการศึกษาข้อมูลจาก กรมการค้าต่างประเทศ สำนักส่งเสริมสินค้าส่งออก กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ และการอันดับตลาดส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของไทย เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ดูแนวโน้มอนาคตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทย และตลาดโลก ผลการศึกษาพบว่า ถึงแม้ในปัจจุบันการค้าจะมีการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นแต่ความต้องการในตลาดโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน ดังนั้นจึงส่งผลให้การส่งออกของไทยมีแนวโน้มขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนการขยายตัวของเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาซึ่งเป็นตลาดส่งออกสำคัญยังอยู่ในอัตราสูง ถึงแม้ว่าอาจมีแนวโน้มชะลอตัวบ้าง แต่จะยังคงสามารถรักษาการขยายตัวไว้

ได้ ปัจจุบันสิ่งทอไทย ทั้งปริมาณการผลิตเส้นใย สิ่งทอ ผ้าฝ้าย เครื่องนุ่งห่ม โดยเฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูป กำลังเผชิญกับผลกระทบหลายปัจจัย โดยเฉพาะภาวะต้นทุนแรงงานที่สูงขึ้น ทำให้เสียเปรียบคู่แข่งจากจีนและเวียดนาม ที่ผลิตเครื่องนุ่งห่มในต้นทุนที่ต่ำกว่า ตลาดเครื่องนุ่งห่มของไทยจึงเต็มไปด้วยสินค้าจากทั้งสองประเทศดังกล่าว แต่ด้วยจุดแข็งที่ประเทศไทยเป็นผู้ผลิตสิ่งทอต้นน้ำ ผลิตผ้าฝ้ายได้ดีที่สุดในอาเซียน จึงได้ปรับกลยุทธ์ใหม่ด้วยการส่งออกผ้าฝ้ายคุณภาพ ไปยังประเทศที่สามารถผลิตเครื่องนุ่งห่มในต้นทุนที่ต่ำกว่าแทน ทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยยังคงอยู่ได้ในปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อให้การส่งออกสิ่งทอของไทยยืนหยัดได้ในตลาดโลก ท่ามกลางกระแสการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ส่งออกไทยจะตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพสินค้า เพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันในตลาดระดับล่าง ขณะเดียวกันก็ต้องพยายามสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสิ่งทอไทย ด้วยการพัฒนาการออกแบบสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดควบคู่ไปกับการเร่งทำการตลาดในเชิงรุก เพื่อให้การส่งออกสิ่งทอของไทยเติบโตได้อย่างต่อเนื่องในตลาดโลกที่นับวันจะมีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น

พรพิมล ประสิทธิ์วริทธิ์ (2551) ศึกษาการค้าระหว่างไทย-จีน ทั้งก่อนและหลังการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี(FTA) โดยศึกษาข้อมูลการค้าตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 ถึงปี พ.ศ.2550 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลทางการค้า การเปลี่ยนแปลง นโยบายทางการค้า มาตรการทางการค้า รูปแบบและการกระจายตลาดสินค้าของทั้งสองประเทศ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โอกาสและอุปสรรคของการระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน ผลการศึกษาพบว่ามูลค่าทางการค้าโดยรวมเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ด้านนโยบายเขตการค้าเสรี และพหุภาคีของแต่ละทวีปก็ส่งผลให้มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นสูงขึ้นด้วย โดยพื้นที่ของประเทศจีนที่ไทยส่งออกไปมากที่สุดคือพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มณฑลกว่างตุง รองลงมาคือมณฑลเจียงซู และเซี่ยงไฮ้ สินค้าที่ส่งออกไปลำดับต้นๆคือ เครื่องคอมพิวเตอร์ เคมีภัณฑ์ อุปกรณ์และส่วนประกอบยางพารา ในส่วนการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนในอนาคตก็มีแนวโน้มมูลค่าสูงขึ้น หากเปรียบเทียบเกี่ยวกับการนำเข้าสินค้าระหว่างไทยกับจีนแล้วจะพบว่าจีนมีโอกาสนำเข้าสินค้าไทยเพิ่มมากขึ้น แต่ไทยจะนำเข้าสินค้าจีนในปริมาณเท่าเดิมหรือลดลง เนื่องจากไทยเป็นผู้ส่งออกสินค้าไปจีนเป็นอันดับท้ายๆ แต่จีนส่งสินค้าเข้ามาไทยเป็นลำดับต้นๆ

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทยด้านการนำเข้าและการส่งออก พบว่างานวิจัยของ ธีศภรณ์ฉมณก จันทร (2555) เห็นว่าถึงแม้การส่งออกสินค้าจะชะลอตัวบ้าง แต่ยังคงสามารถรักษาการขยายตัวไว้ได้ ทั้งปริมาณการผลิตเส้นใย สิ่งทอ ผ้าฝ้าย และเครื่องนุ่งห่ม โดยเฉพาะเสื้อผ้าสำเร็จรูป เพราะไทยมีจุดแข็งที่สามารถผลิตสิ่งทอสำเร็จรูปได้คุณภาพดีที่สุด

ในอาเซียน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กมลมาศ เมฆฉาย (2556) ที่พบว่าไทยมีการส่งออกสินค้าเครื่องนุ่งห่มของไทยที่มีความได้เปรียบ ได้แก่ ผ้าเช็ดหน้า และเสื้อเชิ้ตบุรุษ ซึ่งเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูปเช่นกัน ดังนั้นเพื่อให้การส่งออกสิ่งทอของไทยยืนหยัดได้ในตลาดโลกได้ ไทยจะต้องพัฒนาคุณภาพ สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าสิ่งทอเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันในตลาดระดับล่าง ส่วนทางด้านงานวิจัยของพรพิมล ประสิทธิ์วีรวิทย์ (2551) ก็พบว่ามูลค่าทางการค้าโดยรวมของไทยเพิ่มสูงขึ้นทุกปี การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีนในอนาคตก็มีแนวโน้มมูลค่าสูงขึ้นด้วย

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มนี้เป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่เป็นอันดับต้นๆของประเทศ มีการจ้างงานสูง ทำให้สร้างรายได้เข้าประเทศได้มากมาย แต่ก็ยังมีขีดจำกัดในการพัฒนาหลายด้าน โดยจากการศึกษาจากงานวิจัยของ เสาวรัช รัตนคำฟูและพลอย ธรรมมาภิรานนท์ (2558) ชูชีพ เอื้อการณ์และคนอื่นๆ (2557) และ รัชกรณัฒนิก จันทระ (2555) พบว่าประเทศไทยมีปัญหาด้านแรงงานที่มีค่าจ้างสูงขึ้นทำให้ผู้ผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทยต้องหาแนวทางแก้ไข โดยการพึ่งแรงงานต่างด้าว รวมทั้งการย้าย ขยายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นของไทยไปยังประเทศเพื่อนบ้านเพื่อลดต้นทุนค่าใช้จ่าย และจะสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆที่ส่งออกสินค้าประเภทสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้

ทางด้านงานวิจัยของ ชูชีพ เอื้อการณ์และคนอื่นๆ (2557) และ เกรียงไกร เตชกานนท์และภัททา เกิดเรือง (2550) มีแนวทางการพัฒนาการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทยที่สอดคล้องกันว่า ต้องอาศัยนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาจากรัฐบาลเข้ามาช่วยสนับสนุนให้การผลิตสินค้าในอุตสาหกรรมนี้มีเข้มแข็งและความสอดคล้องกัน ทั้งการนำเข้าวัตถุดิบ การผลิต การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และการส่งออกผู้ประกอบการต้องปรับตัวอย่างเร่งด่วนเพื่อความอยู่รอดภายใต้การแข่งขันที่รุนแรงจากนานาประเทศ

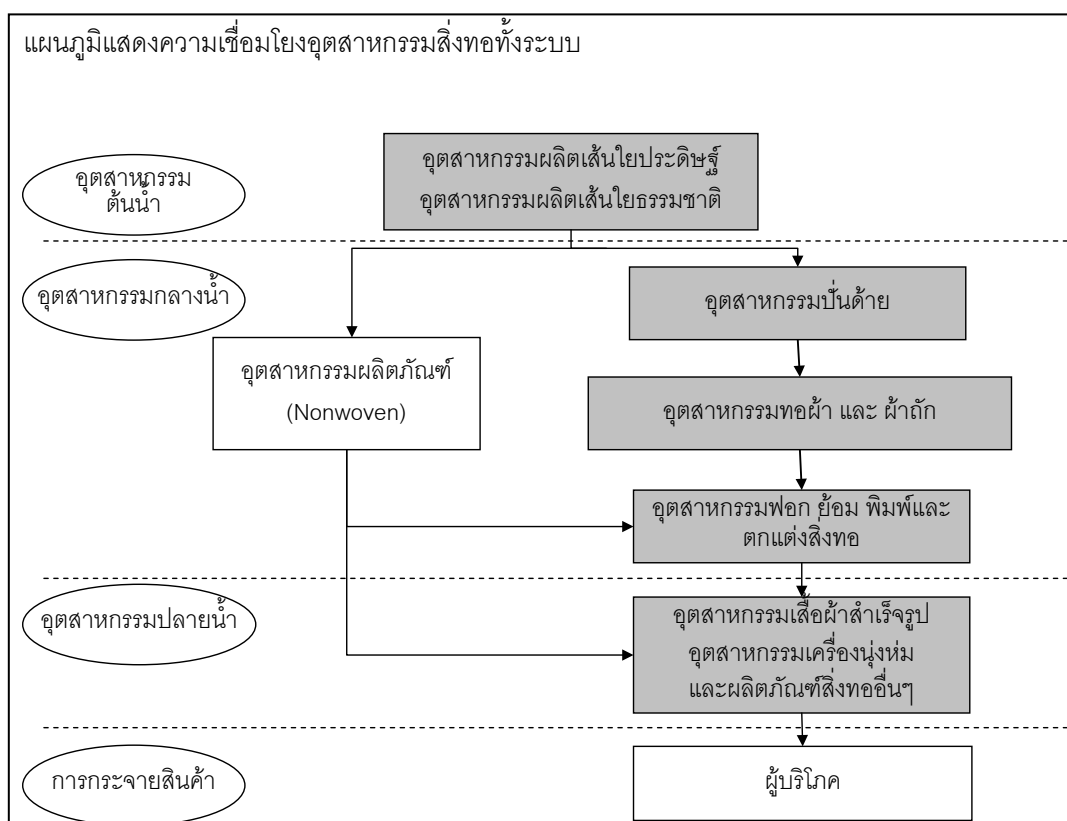
บทที่ 3

ข้อมูล

1. ด้านการนำเข้า

1.1. การนำเข้าผ้าด้ายดิบจากประเทศจีน

1.2. การนำเข้าวัตถุดิบ และสารเคมีต่างๆที่นำมาใช้ในการพิมพ์ผ้า

ที่มา: รายงานการศึกษา การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของประเทศไทยประกอบไปด้วย 3 ขั้นตอน 5 อุตสาหกรรมย่อย ได้แก่

ขั้นที่ 1 คือ อุตสาหกรรมต้นน้ำ

เป็นอุตสาหกรรมใช้เงินลงทุนและเทคโนโลยีในระดับสูง (Capital intensive) และพึ่งพาการนำเข้าเป็นอย่างมาก ประกอบด้วย อุตสาหกรรมเส้นใย แบ่งเป็น 2 ประเภทตามกระบวนการผลิต คือ

- อุตสาหกรรมเส้นใยธรรมชาติ มีการนำเข้าวัตถุดิบทั้งหมดร้อยละ 83.5 ของต้นทุนการผลิต
- อุตสาหกรรมเส้นใยสังเคราะห์ มีการพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 58.6 ของต้นทุนการผลิต

ขั้นที่ 2 คือ อุตสาหกรรมกลางน้ำ

ประกอบด้วย อุตสาหกรรมปั่นด้าย อุตสาหกรรมผ้าทอและผ้าถัก อุตสาหกรรมฟอกย้อมพิมพ์ลาย และแต่งสำเร็จ อุตสาหกรรมนี้เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เงินลงทุนและเทคโนโลยีระดับปานกลางถึงระดับสูง เช่น อุตสาหกรรมปั่นด้ายจำเป็นต้องใช้เครื่องจักรตลอดกระบวนการแต่จำนวนเงินลงทุนที่ใช้ยังไม่สูงเท่า อุตสาหกรรมเส้นใย ส่วนอุตสาหกรรมผ้าทอและผ้าถักเน้นการใช้เครื่องจักรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ซึ่งประเทศไทยยังขาดการพัฒนาเทคโนโลยีและไม่มีการผลิตเครื่องจักรเองในประเทศ ทำให้ต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ โดยการนำเข้าเครื่องจักรของอุตสาหกรรมกลางน้ำคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 71 ของการนำเข้าเครื่องจักรของทั้งอุตสาหกรรม ส่วนอุตสาหกรรมฟอกย้อมนั้นมีการนำเข้าเครื่องจักรจากจีน และได้วันซึ่งมีการผลิตเครื่องจักรโดยเลียนแบบเทคโนโลยีจากเครื่องจักรของอิตาลี อีกทั้งวัตถุดิบ เช่น สารเคมีที่ใช้ในอุตสาหกรรมฟอกย้อม ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเกือบทั้งหมดคิดเป็นประมาณร้อยละ 80 โดยต้นทุนสีฟอกย้อมคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35 ของต้นทุนทั้งหมดในอุตสาหกรรมฟอกย้อม

ขั้นที่ 3 คืออุตสาหกรรมปลายน้ำ

ประกอบด้วย อุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูป อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มและผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่นๆ อุตสาหกรรมส่วนนี้จัดเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากที่สุดในส่วนของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ส่วนการใช้เงินลงทุน เทคโนโลยีและเครื่องจักรอยู่ในอัตราที่ไม่สูงนัก

โครงสร้างต้นทุน (ร้อยละ)	เส้นใย สังเคราะห์	เส้นใยฝ้าย	เส้นด้าย สังเคราะห์	เส้นด้าย ฝ้าย	ผ้าผืน	ฟอกย้อม พิมพ์ลายและ แต่งสำเร็จ	เครื่องนุ่งห่ม
ค่าวัตถุดิบในประเทศ	14.2	7.3	61.7	62.1	55-60	0	33
ค่าวัตถุดิบนำเข้า	58.6	83.5	0	0	0	48	27

ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในประเทศไทย ด้านการนำเข้าผ้าค้ายืด วัตถุดิบ และสารเคมี ต่างๆ จากประเทศจีนที่นำมาใช้ในอุตสาหกรรมการพิมพ์ผ้า

จากการสัมภาษณ์นายสมเกียรติ นราภักดีกุล ประธานเจ้าหน้าที่บริหารบริษัท Premiere Textile Co Ltd. เกี่ยวกับการนำเข้าวัตถุดิบที่ต้องนำมาใช้ในการทำงานพบว่าเหตุผลที่โรงงานต้องนำเข้าผ้าค้ายืดจากประเทศจีน เพราะโรงงานทอผ้าในไทยปิดตัวลงเยอะ และมีการแข่งขันกับต่างประเทศสูงขึ้น ถึงแม้ว่าไทยจะมีการปรับตัวเรื่อยๆ บวกกับค่าแรงของประเทศจีนสูงขึ้น ทำให้ราคาค่อนข้างใกล้เคียงกัน แต่ด้านปริมาณและความรวดเร็วในไทยไม่สามารถสู้จีนได้ ถ้าหากเราต้องการวัตถุดิบปริมาณมากต้องนำเข้าเพราะไทยไม่สามารถสนับสนุนเราได้ ส่วนสารเคมีมีนำมาใช้ในการพิมพ์นั้นทางโรงงานยังไม่ได้นำเข้าเอง เพราะมีผู้จัดหาสินค้าให้ที่อยู่ในไทย แต่คิดว่าในอนาคตจะนำเข้าจากจีนเอง เพราะมีวัตถุดิบทุกอย่างที่เราต้องการ มีความหลากหลาย รวมทั้งถูกกว่ามาก สามารถลดต้นทุนได้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ด้วย เช่น ธุรกิจดำเนินการไปได้ดี การค้าดี ซึ่งทุกอย่างนั้นไม่สามารถตัดสินใจทันทีเนื่องจากธุรกิจและเศรษฐกิจในปัจจุบันนั้นไม่นิ่งเท่าไร ปัจจุบันเรามีโรงงานที่ซื้อประจำจากจีน เพราะทางเราได้เข้าร่วมการประชุมของกระทรวงพาณิชย์ มีพูดถึงเรื่องการนำเข้า การตัดราคากัน กระทรวงจึงต้องการปกป้องประโยชน์ของโรงทอภายในประเทศ เราได้แลกเปลี่ยนข้อมูลการนำเข้าจากโรงงานอื่นๆ ในประเทศไทย ทำให้เรารู้จักโรงงานผลิตจากจีนเยอะขึ้น สุดท้ายเราก็คิดต่อเอง ก็ทำให้ลดต้นทุนได้มาก โรงงานที่เราเลือกเป็นโรงงานใหญ่มาก มีพนักงานหลายหมื่นคน ประสิทธิภาพสูง มีกำลังการผลิตหนึ่งปีสามพันล้าน แต่เรายังมีการนำเข้าผ่านนายหน้าอยู่บ้างเพราะในการค้า เราต้องติดคู่ค้า เพื่อไม่ให้คู่ค้าขายเดิมไป เรายังต้องเชื่อมสัมพันธ์ไว้ก่อน แต่ปรับเปลี่ยนจากนำเข้าเอง 30% ผ่านนายหน้า 70% ก็นำเข้าเอง 70% แทน

ด้านคุณภาพผ้าค้ายืดไทยและจีนนั้นมีโครงสร้างเดียวกัน เมื่อนำมาพิมพ์ก็ใช้ได้เหมือนกัน คุณภาพมีความใกล้เคียงกัน แต่จีนมีให้เลือกเยอะมากกว่า มีหลากหลายเกรด ถ้าโชคดีก็จะได้โรงงานที่มีประสิทธิภาพ มีความเป็นมืออาชีพ แต่พ่อค้าบางรายจากหลายๆ บริษัทก็ไปหาซื้อจากโรงงานเล็กๆ เพื่อลดต้นทุนในการนำเข้า ก็อาจจะมีคุณภาพที่ไม่ดีบ้าง มีปัญหาบ้างส่วนราคานั้นก็ขึ้นอยู่กับค่าเงินบาท ถ้าราคาวัตถุดิบถูกลงแต่อัตราแลกเปลี่ยนไทย เงินบาทอ่อนก็ทำให้เรานำเข้าแพงขึ้น เราจะได้รับผลกระทบเรื่องค่าเงินบาทขึ้นๆ ลงๆ ถ้าเงินตก ถูกค่าที่ซื้อของเยอะขึ้น มีออเดอร์มากขึ้น มันก็สมดุลกับการนำเข้า ในส่วนนี้จะเกี่ยวข้องกับการเมืองภายในประเทศ การบริหารงานของรัฐบาล หรือข่าวต่างๆ ภายในประเทศที่จะทำให้เกิดผลกระทบต่อค่าเงินถ้าหาก เสถียรภาพของรัฐบาลไม่นิ่งก็ทำให้เศรษฐกิจไม่นิ่งเช่นกัน

ส่วนเรื่องภาษีเมื่อก่อนเสียภาษีนำเข้า (เมื่อก่อนมีสิทธิยกเว้นภาษีคือให้นำเข้ามาแล้วส่งออกไปภายในหนึ่งปีเราสามารถขอคืนได้จากศุลกากรได้ แต่ปัจจุบันไม่มีภาษีนำเข้าเนื่องจากอาเซียน) แต่ตอนนี้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มแค่ 7% ซึ่งเมื่อส่งออกก็สามารถขอคืนได้ รัฐบาลก็พยายามช่วยผู้ประกอบการภายในประเทศในด้านต่างๆ เช่น การเปิดการค้าเสรี เป็นต้น

2. ด้านการผลิต

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทยมีมานานกว่า 40 ปี มีความสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจภาคการส่งออก สามารถแข่งขันกับหลายๆประเทศได้ อีกทั้งยังเป็นธุรกิจที่มีการจ้างงานสูง เกิดกระจายรายได้สู่ประชาชน และยังมีความเกี่ยวโยงไปในธุรกิจอื่นๆ ดังนั้นจึงเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญอันดับต้นๆของประเทศไทย แม้ว่าในปี 2539 ประเทศไทยจะเกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้รายได้ลดลงมาก แต่ในปี 2543 ก็กลับมาพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้อุตสาหกรรมชนิดนี้มีมูลค่าการส่งออกทั้งสิ้น 223,512 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8.0 ของมูลค่าการส่งออกทั้งประเทศ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นอุตสาหกรรมครบวงจรสามารถแบ่งขั้นตอนการผลิตออกได้เป็น 3 ขั้นตอน ตั้งแต่อุตสาหกรรมต้นน้ำจำพวกวัตถุดิบ เช่น การผลิตเส้นใย การปั่นด้าย อุตสาหกรรมกลางน้ำ เช่น การทอผ้า ถักผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ไปจนถึงอุตสาหกรรมปลายน้ำ คือ การตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป เช่น ผ้าโพลี ผ้าฝ้าย เป็นต้น

อุตสาหกรรมสิ่งทอกลางน้ำ หรืออุตสาหกรรมขั้นกลาง (Middle stream) เป็นขั้นตอนการผลิตที่น่าสนใจเพราะอาศัยวัตถุดิบจากอุตสาหกรรมขั้นต้นมาทำผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อเพิ่มมูลค่า ได้แก่ การทอผ้า ถักผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ ปัจจุบันผู้ประกอบการในไทยยังมีไม่ถึง 500 ราย และยังไม่สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงได้ เพราะขาดเทคนิคเมื่อเทียบกับต่างประเทศ เครื่องจักรที่ใช้มีความล้าสมัย และสารเคมี(สีและน้ำยา)ก็ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเนื่องจากสารเคมีที่ผลิตในประเทศคือยคุณภาพ ดังนั้นจึงส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการผลิต (ขั้นตอนนี้เป็นจุดอ่อนที่สุดในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย และปัจจุบันก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง เนื่องจากจะต้องใช้เงินทุนค่อนข้างมาก) (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2558: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ในการผลิตอุตสาหกรรมชั้นกลางมีทั้งการใช้แรงงาน และการใช้เทคโนโลยีระดับสูง (Capital and Labor Intensive) เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. เทคโนโลยีการผลิตแบบต่อเนื่อง (Continuous Process) ใช้เฉพาะในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีการผลิตครบวงจร คือ ตั้งแต่การปั่นด้ายจนถึงการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งเหมาะสำหรับการผลิตปริมาณมาก พึ่งพาแรงงานน้อย มีต้นทุนการผลิตต่ำ ได้ผ้าที่มีคุณภาพสม่ำเสมอ ในปัจจุบันโรงงานประเภทนี้มีน้อยเพียงร้อยละ 10 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด และกำลังประสบปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น

2. เทคโนโลยีการผลิตแบบไม่ต่อเนื่อง (Batch Process) ใช้ในโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดในอุตสาหกรรมนี้ คือมีการผลิตเฉพาะบางกระบวนการเท่านั้น เช่น รับจ้างฟอก ย้อม พิมพ์ หรือแต่งสำเร็จ ซึ่งเทคโนโลยีเหล่านี้ต้องพึ่งพาบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญ และมีประสบการณ์ด้านเคมีสิ่งทอ (Labor Intensive) เนื่องจากการใช้สีและสารเคมีจะขึ้นอยู่กับเส้นใยที่ใช้ในการผลิตผ้าชนิดนั้นๆ และความเชี่ยวชาญในการทำงานของบุคลากรเพราะต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการดำเนินการผลิต

การพิมพ์ผ้าเป็นหนึ่งในกระบวนการการผลิตสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มที่มีกรรมวิธีที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการพิมพ์โดยตรง (Direct Printing) การพิมพ์ทับ (Over Printing) การพิมพ์แบบรูดลอก (Transfer Printing) การพิมพ์แบบฉีดพ่นสี (Jet Printing) เป็นต้น แต่ละกรรมวิธีการพิมพ์ก็ได้รับการพัฒนามาโดยตลอด ทั้งในด้านอุปกรณ์ แม่พิมพ์ เช่น แม่พิมพ์บล็อก แม่พิมพ์ซิลค์สกรีน แม่พิมพ์โรตารี และอุปกรณ์อื่นๆ ที่ใช้ในการพิมพ์ ซึ่งกรรมวิธีการพิมพ์ต่างๆเหล่านี้ถูกพัฒนาเพื่อตอบสนองต่อความก้าวหน้าของสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มและปริมาณความต้องการที่เพิ่มขึ้นตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ความนิยมในสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มที่มีลวดลายสวยงามก็ได้รับความนิยมในวงกว้าง ประกอบกับปริมาณของนักออกแบบก็มีมากขึ้น เช่น Dries Van Noten, Diane von Furstenberg หรือ Kenzo เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการพิมพ์ผ้าในปัจจุบันยังพบปัญหาในเรื่องราคาสูง โรงงานผลิตผ้าพิมพ์ส่วนใหญ่จำเป็นต้องกำหนดจำนวนขั้นต่ำในการสั่งผลิต ซึ่งปัญหานี้เป็นปัญหาใหญ่สำหรับแบรนด์ขนาดเล็กถึงขนาดกลางที่ยังมีเงินทุนไม่มากนัก ดังนั้นคงจะดีไม่น้อยถ้าหากมีนวัตกรรมการพิมพ์ผ้าแบบใหม่ที่ยืดหยุ่น รวดเร็ว และมีต้นทุนในการผลิตที่ไม่สูงมาก พร้อมทั้งสามารถสั่งผลิตในจำนวนที่ไม่มากจนเกินไปได้ ตลอดถึง

ผู้ประกอบการรายย่อยก็สามารถพิมพ์ผ้าออกมาได้เอง เพื่อเป็นการรองรับความต้องการของนักออกแบบ และโรงงานพิมพ์ผ้าต่างๆอย่างทั่วถึง (สถาบันพัฒนาสิ่งทอไทย, 2558: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ถึงแม้ว่าอุตสาหกรรมชิ้นกลางและอุตสาหกรรมการพิมพ์ผ้าของประเทศไทยยังมีข้อจำกัดมากมาย ในการทำ ทั้งเครื่องจักรที่ล้าสมัย ต้องนำเข้าสารเคมีจากต่างประเทศ ใช้ต้นทุนสูง รวมถึงปัญหามลภาวะ แต่ ก็เป็นอุตสาหกรรมที่สามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้า และสร้างรายได้ให้ประเทศจำนวนมาก เห็นได้จากการที่ ไทยส่งออกผ้าผืน 19.5% ในเดือนมกราคม และ 21.0% ในเดือนกุมภาพันธ์ 2557 (กรมศุลกากร โดยความร่วมมือของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2557: 37)

2.1. แรงงาน

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศทั้งในด้าน เป็นแหล่งสร้างงานและสร้างรายได้ให้กับคนเป็นจำนวนมาก โดยโครงสร้างอุตสาหกรรมสิ่งทอและ เครื่องนุ่งห่มไทยมีกระบวนการผลิตครบวงจร เป็นอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงเป็นอันดับ 2 รองจาก อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม จากข้อมูลของสถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ในปี 2551 ประเทศไทย มีโรงงานอุตสาหกรรมสิ่งทอ ผลิตเส้นใยประดิษฐ์ ปั่นด้าย ทอผ้า และถักผ้า ฟอกย้อม พิมพ์ลาย และแต่ง สำเร็จ รวม 1,909 โรงงาน โดยเป็นโรงงานทอผ้าและถักผ้ามากที่สุด 1,340 โรงงาน สำหรับอุตสาหกรรม เครื่องนุ่งห่มมีจำนวน 2,476 โรงงาน มีการจ้างงานรวมทั้งสิ้น 1.05 ล้านคน หรือประมาณ 1 ใน 5 ของการ จ้างงานทั้งหมดของภาคอุตสาหกรรมผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มได้ 301.27 หมื่นตัน ขณะที่มีความต้องการ บริโภคสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม 276.73 หมื่นตัน หรือร้อยละ 91.7 ของปริมาณการผลิต

ในปี 2552 ประเทศไทยส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มรวม 6,498 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อัตราการ ขยายตัวลดลงร้อยละ 10.85 เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจโลกตกต่ำ มีปัญหาการเมืองภายในประเทศ รวมทั้งการ พัฒนาการผลิตและการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอย่างรวดเร็วในกลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม) โดยจำแนกเป็นการส่งออกสิ่งทอ 3,527 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การขยายตัวลดลงร้อยละ 6.14 ขณะที่การส่งออกเครื่องนุ่งห่มมีมูลค่ารวม 2,970 ล้านดอลลาร์สหรัฐ อัตราการขยายตัวลดลงร้อยละ 15.86 ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา รองลงมา คือ ญี่ปุ่น และจีน ในส่วนของการนำเข้ามี

มูลค่ารวม 2,900 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยนำเข้าสินค้าผ้าฝ้ายมากที่สุดร้อยละ 43 แหล่งนำเข้าสำคัญจากประเทศจีน ใต้หวัน สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ตามลำดับ

ใน 9 เดือนแรกของปี 2553 อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยมีมูลค่าการส่งออก รวมประมาณ 5,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 18 เมื่อเทียบกับ 9 เดือนแรกของปีก่อน (รวมทั้งปี ประมาณ 7,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) ทั้งนี้เนื่องจากการปรับตัวดีขึ้นของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจ ภายในประเทศ จะเห็นว่าอาเซียนและไทยจะเป็นตลาดส่งออกสินค้าสิ่งทอประเภทต้นน้ำ และกลางน้ำ ไม่ว่าจะ เป็นเส้นใยประดิษฐ์ เส้นด้าย และผ้าฝ้าย เนื่องจากปัจจัยสำคัญ คือ ข้อได้เปรียบด้านภาษีจากข้อตกลงเขต การค้าเสรีอาเซียน และข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน-ญี่ปุ่น ประกอบกับไทยมีความได้เปรียบในเรื่อง ระยะเวลา ทำให้มีความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้าต้นทุนการขนส่งต่ำ และคุณภาพสินค้าไทยอยู่ในระดับ มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของตลาดโลก ส่งผลให้สถานะการจ้างงาน รายได้ ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มจำแนกตามโครงสร้างการผลิตในแต่ละประเภท อุตสาหกรรม ปี 2552 (ที่มา : สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ)

กระบวนการผลิต	ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนโรงงาน	จำนวนแรงงาน
ต้นน้ำ	อุตสาหกรรมเส้นใยประดิษฐ์	16	14,000
กลางน้ำ	อุตสาหกรรมปั่นด้าย	150	60,075
	อุตสาหกรรมทอผ้า	598	51,980
	อุตสาหกรรมถักผ้า	724	62,420
	อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์ และตกแต่งสิ่งทอ	398	45,880
ปลายน้ำ	อุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม (เสื้อผ้าสำเร็จรูป และผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่น ๆ)	2,458	810,850
	รวม	4,344	1,045,205

จะเห็นได้ว่าอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม (อุตสาหกรรมปลายน้ำ) ใช้แรงงานเป็นจำนวนมากในกระบวนการผลิต เมื่อเทียบกับกระบวนการผลิตอื่น ๆ โดยคุณลักษณะแรงงานในอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มจะต้องมีทักษะ ประสบการณ์ด้านฝีมือ และการตัดเย็บที่ประณีต มีคุณภาพสม่ำเสมอ ปัจจุบันประเทศไทยมีโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้าที่มีขนาดและมาตรฐานที่หลากหลายกระจายอยู่ทุกพื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น 2,458 โรงงาน ประกอบด้วยโรงงานขนาดเล็กที่ดำเนินการตัดเย็บตั้งแต่เสื้อโหลราคาถูก ไปจนถึงโรงงานขนาดใหญ่ที่ตัดเย็บเสื้อผ้า Brand name จากต่างประเทศ โดยอุตสาหกรรมในส่วนนี้ มีการจ้างงานมากที่สุดในห่วงโซ่อุปทานการผลิต เป็นจำนวนถึง 810,850 คน

ผลกระทบจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(ASEAN Economic Community – AEC) เกิดขึ้นโดยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย บรูไน เวียดนาม ลาว กัมพูชา และพม่า โดยตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน พ.ศ. 2558 ซึ่งวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือเพื่อให้อาเซียนมีตลาดและฐานการผลิตเดียวโดยให้สามารถเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมือได้อย่างเสรี

การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรี เป็นการแสวงหาความร่วมมือเพื่อสร้างมาตรฐานที่ชัดเจนของแรงงานฝีมือ และอำนวยความสะดวกให้กับแรงงานฝีมือที่มีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดให้สามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศกลุ่มสมาชิกได้ง่ายขึ้น โดยความตกลงขั้นต้นประเทศสมาชิกกำหนดที่จะเปิดเสรีในตลาดแรงงาน ทักษะหรือแรงงานฝีมือนำร่องในกลุ่มบริการเร่งรัด 4 สาขา คือ ท่องเที่ยว สุขภาพ การเงิน และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมีการทำข้อตกลงร่วมกันถึงคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพไปแล้ว 7 สาขา ได้แก่ วิศวกร พยาบาล แพทย์ สถาปนิก นักสำรวจ ทันด์แพทย์ และบัญชี

อย่างไรก็ดี การเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเสรีย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือทำให้เกิดความยืดหยุ่นในตลาดแรงงานมากขึ้น แรงงานมีโอกาสเลือกทำงานในสถานที่ที่แสดงศักยภาพได้สูงสุด ซึ่งจะนำมาสู่การสร้างรายได้ที่สูงขึ้น ขณะที่ประเทศที่เป็นแหล่งเป้าหมายของแรงงานจะได้ประโยชน์จากกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวจากประสิทธิผลที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ส่วนข้อเสียคืออุตสาหกรรมบางประเภทอาจได้รับผลกระทบจากการไหลบ่าของแรงงานที่เข้ามาแข่งขันกันเพิ่มขึ้น รวมทั้งแรงงานฝีมือ ผู้บริหาร นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อาจมีการเคลื่อนย้ายไปยังประเทศคู่แข่ง ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะสมอง

ไหลให้เกิดปัญหาในการพัฒนาประเทศ ในฐานะสมาชิกอาเซียนก็อาจได้รับผลกระทบดังกล่าวเช่นกัน ดังนั้น เพื่อรับมือในเรื่องการเคลื่อนย้ายแรงงาน แม้ในหลักการจะเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือก็ตามแต่สำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งอาศัยแรงงานเข้มข้นและขาดแคลนแรงงานทุกระดับย่อมได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ หากไม่มีการเตรียมความพร้อม

ผลกระทบจากปัจจัยค่าตอบแทนแรงงานที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี

มีการเรียกร้องให้เพิ่มค่าแรง เนื่องจากค่าครองชีพสูงขึ้น นายจ้างเริ่มหันไปใช้วิธีการจ้างงานชั่วคราว (รายวัน) จ้างงานแบบเหมาช่วง (การรับเหมางานไปทำที่บ้าน) สภาพดังกล่าวยังสร้างความรู้สึกรังเกียจในความไม่มั่นคงประเภทต่าง ๆ นับตั้งแต่ความไม่มั่นคงในเรื่องรายได้ ความไม่มั่นคงเรื่องช่วงระยะเวลาการทำงาน ความไม่มั่นคงเรื่องความก้าวหน้าในอาชีพ

ปัญหาและอุปสรรคของอุตสาหกรรมสิ่งทอที่ควรเร่งดำเนินการแก้ไขนั้น พบว่าปัญหาหลักๆ ในปัจจุบัน คือ ปัญหาขาดแคลนแรงงาน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จะเห็นได้จากในช่วงปลายปี 2553 มีความขาดแคลนแรงงานประมาณ 100,000 คน และอีก 3 ปีข้างหน้า จะยังเพิ่มจำนวนมากขึ้น ไม่น้อยกว่า 120,000 คน ผลจากโครงสร้างประชากรที่มีอัตราการเกิดน้อย คนวัยทำงานลดลง ผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น และทัศนคติต่ออาชีพทำให้คนรุ่นใหม่ไม่สนใจเลือกเรียน และประกอบอาชีพในสาขานี้ รวมทั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรี (AEC) และจากการรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ พบว่ายังคงมีปัญหาในเรื่องคุณภาพ กล่าวคือ ทักษะความสามารถของแรงงานไม่ตรงกับความต้องการ ทั้งระดับพื้นฐานและเชี่ยวชาญ เนื่องจากประกาศนียบัตรที่นักเรียนนักศึกษาได้รับจากสถานศึกษาเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอ ต้องอาศัยการสั่งสม ทักษะ ประสบการณ์ในการปฏิบัติควบคู่ไปด้วย ดังนั้น การจ้างงานในระยะเริ่มแรกของผู้ที่ขาดทักษะความสามารถ ค่าตอบแทนน้อย ผลคือ มีการหมุนเวียน ลาออกไปอยู่อุตสาหกรรมที่มีค่าตอบแทนดีกว่าค่อนข้างสูง ผู้ประกอบการบางรายแก้ปัญหาเฉพาะหน้า โดยจ้างแรงงานต่างด้าว และจ่ายค่าตอบแทนพร้อมสวัสดิการต่าง ๆ เหมือนแรงงานไทย อย่างไรก็ตามการอนุญาตให้นำเข้าแรงงานต่างด้าวแม้จะมีส่วนช่วยให้กิจการบางกิจการในอุตสาหกรรมนี้อยู่รอดได้ อย่างน้อยก็ในระยะสั้น แต่ระยะกลาง และระยะยาวทุกภาคส่วนต้องมองหาแนวทางการแก้ปัญหาที่เป็นระบบและยั่งยืน (สำนักงานนโยบายอุตสาหกรรมสาขา 2 สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม)

2.2. คุณภาพและรูปแบบสินค้า

ผลิตภัณฑ์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในช่วงที่ผ่านมา ส่วนมากจึงได้มาจากการผลิตด้วยเครื่องจักรเก่าที่มีเทคโนโลยีล้าสมัย ผลผลิตและคุณภาพต่ำ ประกอบกับเทคโนโลยีการผลิตในต่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการส่งออกสินค้าของไทยค่อนข้างมาก ทั้งในด้านการพัฒนาประสิทธิภาพ คุณภาพ รูปแบบและชนิดของสินค้า โดยเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลเครื่องจักรของประเทศต่างๆ ที่ผลิตสินค้าสำหรับตลาดระดับบน จะพบว่า อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยมีศักยภาพการแข่งขันไม่สูงมากนัก เนื่องจากสาเหตุสภาพเครื่องจักรล้าสมัยดังกล่าว และสำหรับสินค้าตลาดระดับล่าง ผู้ผลิตสิ่งทอไทยก็ไม่อาจแข่งขันกับประเทศที่มีโครงสร้างต้นทุนต่ำกว่า เช่น อินโดนีเซีย จีน และปากีสถานได้ ดังนั้น การหามาตรการปรับปรุงเพื่อให้อุตสาหกรรมนี้มีความสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก จึงเป็นภารกิจเร่งด่วนสำหรับอุตสาหกรรมนี้ การแก้ปัญหาประการหนึ่งของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยให้สามารถแข่งขันได้ จำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้อยู่เดิม เป็นเครื่องจักรที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้าให้ผลผลิตและคุณภาพสูง เพื่อที่จะทำให้สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยมีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

ประเภทอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทยออกเป็นอุตสาหกรรมย่อย 5 อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมเส้นใย อุตสาหกรรมปั่นด้าย อุตสาหกรรมทอผ้า อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ และอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งอุตสาหกรรมแต่ละประเภทนั้นก็จะมีรูปแบบและคุณภาพที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ มากมาย เช่น วัตถุดิบที่นำมาใช้ เทคโนโลยีการผลิต และ ความสามารถของแรงงาน

2.2.1. อุตสาหกรรมเส้นใยเป็นอุตสาหกรรมขั้นต้นในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

ใช้วัตถุดิบหลัก 2 ชนิด คือ

- ไยธรรมชาติส่วนใหญ่จะเป็นใยฝ้าย และก็มีลินิน ขนสัตว์ ฯลฯ อุตสาหกรรมเส้นใยฝ้าย โรงงานหีบฝ้ายส่วนใหญ่ใช้เครื่องหีบแบบลูกกลิ้ง ซึ่งเป็นเทคโนโลยีเก่าและไม่สลับซับซ้อน วัตถุดิบ เช่น ฝ้าย ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ โดยนำเข้าจาก สหรัฐอเมริกา สหภาพโซเวียต ใยฝ้ายมีสัดส่วนการผลิตในประเทศร้อยละ 4.8 (รวมการผลิตเส้นด้าย)

- ไยสังเคราะห์ ไทยมีการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ 4 ประเภทหลักคือ โพลีเอสเตอร์ ไนลอน อะคริลิก และเรยอน โดยที่เส้นใยโพลีเอสเตอร์เป็นวัตถุดิบสำคัญที่ใช้ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ และมีกำลังการผลิตมาก

ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 79.2 ของกำลังการผลิตเส้นใยสังเคราะห์ทั้งหมด รัฐบาลเริ่มให้การส่งเสริมอุตสาหกรรมนี้ตั้งแต่ปี 2512 เพื่อทดแทนการนำเข้าเส้นใยสังเคราะห์และทดแทนเส้นใยธรรมชาติ วัตถุดิบต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตเส้นใยสังเคราะห์นั้น ในช่วงแรกต้องนำเข้าทั้งหมด แต่หลังจากไทยมีอุตสาหกรรมปิโตรเคมีแล้ว ก็ได้ใช้วัตถุดิบที่ผลิตขึ้นเอง อุตสาหกรรมเส้นใยสังเคราะห์เป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เงินลงทุนสูง (Capital Intensive) ส่วนใหญ่เป็นบริษัทร่วมทุนกับต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี และไต้หวัน เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่ต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งต้องนำเข้าจากต่างประเทศ และใช้แรงงานน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่นๆ ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ

นอกจากนี้ วัตถุดิบที่ใช้บางประเภทต้องนำเข้า เช่น EG, DMT, Wood Cellulose และ Acrylonitrile ในขณะที่วัตถุดิบบางส่วน ประเทศไทยสามารถผลิตได้เอง เช่น PTA, Caprolactam แต่ปริมาณการผลิตในประเทศไม่เพียงพอกับความต้องการ ทำให้ไทยก็ยังจำเป็นต้องนำเข้าสารเคมีตั้งต้นเพื่อใช้ในการผลิตวัตถุดิบในประเทศในปริมาณที่สูง เช่น กรดเทเรพทาสิกบิสูทธิ (Terephthalic Acid: TPA) และเอทิลีนไกลคอล (Ethylene Glycol: EG) ใช้สำหรับผลิตเส้นใยโพลีเอสเตอร์ และอะครีโลไนไตรล์ (Acrylonitrile) ใช้สำหรับผลิตเส้นใยอะคริลิก เป็นต้น ทั้งนี้ ปริมาณการผลิตเส้นใยสังเคราะห์มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะเส้นด้ายใยยาว (filament yarn) จึงทำให้ลดการนำเข้าไปได้ค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมการผลิตเส้นใยสังเคราะห์จะสามารถพัฒนาคุณภาพได้ก็โดยการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินทุนสูง แต่หากอุตสาหกรรมขั้นต้นที่ได้มีคุณภาพดีก็จะทำให้อุตสาหกรรมต่อเนื่องสามารถพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ได้ดีเช่นกัน

2.2.2. อุตสาหกรรมปั่นด้าย เป็นอุตสาหกรรมขั้นกลาง คือการนำเส้นใยมาปั่นเป็นเส้นด้าย ส่วนใหญ่จะผสมระหว่างใยฝ้ายและใยสังเคราะห์ตามความต้องการของตลาด ซึ่งความต้องการด้ายฝ้ายมีอยู่ค่อนข้างมาก แต่ปัญหาคือปริมาณการผลิตนั้นขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศ ไม่สามารถควบคุมได้ การผลิตด้ายใยสังเคราะห์จึงพัฒนาทั้งปริมาณและคุณภาพขึ้นมาแทน ปัจจุบันสภาพเครื่องปั่นด้ายที่ใช้เป็นเครื่องจักรที่เก่าและล้าสมัย ทำให้ประสิทธิภาพการผลิตค่อนข้างต่ำ และขนาดเส้นด้ายโดยเฉลี่ยที่ประเทศไทยสามารถผลิตได้อยู่ในช่วงเบอร์ 40-50 โดยเส้นด้ายที่มีขนาดเล็ก เช่น เบอร์ 80 ยังต้องนำเข้าจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ใช้วัตถุดิบในประเทศร้อยละ 80 คือเส้นใยสังเคราะห์ เส้นใยฝ้าย นอกนั้นร้อยละ 20 เป็นการนำเข้าเส้นใยคุณภาพสูงจากต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน สหรัฐอเมริกา เนื่องจากประเทศไทยไม่สามารถผลิตเส้นใยคุณภาพดีได้เท่าที่ควร

เทคโนโลยีที่นิยมใช้ในการปั่นด้ายมี 2 ระบบ ระบบแรก คือ การปั่นด้ายระบบวงแหวน (Ring-Spinning) ซึ่งเป็นเครื่องจักรที่ทันสมัยที่สุดซึ่งไทยมีประมาณ 4 ล้านแกน แต่เป็นเครื่องจักรล้าสมัยถึงร้อยละ 70 ทำให้ด้ายที่ผลิตมีคุณภาพต่ำ และมีการสูญเสียวัตถุดิบในการผลิตสูง ระบบนี้จะมีข้อดีคือมีความคล่องตัวสูงในการเปลี่ยนขนาดของเส้นด้ายที่จะทำการผลิต ระบบที่สอง คือ ระบบปลายเปิด (open-end Spinning) เป็นระบบที่ปั่นด้ายด้วยความเร็วรอบสูงกว่าระบบวงแหวน แต่มีข้อจำกัดคือ เหมาะสำหรับการปั่นด้ายขนาดใหญ่ เนื่องจากต้นทุนการผลิตสูงและมีความเหนียวของเส้นด้ายต่ำกว่าแบบวงแหวน ขณะเดียวกันเมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งที่สำคัญ คือ จีน อินเดีย เอเชีย ญี่ปุ่น ปากีสถาน ใต้หวัน ซึ่งไม่มีปัญหาเรื่องภยานำเข้าวัตถุดิบมากอย่างไทย ทำให้ไทยเสียเปรียบการแข่งขันกับต่างประเทศ และประเทศเหล่านี้มีเครื่องจักรที่ใหม่และทันสมัยกว่ามากในการผลิต

2.2.3. อุตสาหกรรมทอผ้า เป็นอุตสาหกรรมชั้นกลาง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากอุตสาหกรรมนี้ได้แก่ ผ้าทอ และผ้าถัก ซึ่งในส่วนของผ้าทอสามารถแยกออกเป็น 2 ชนิด คือ ผ้าทอจากฝ้าย และผ้าทอจากใยสังเคราะห์ ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน แต่บางส่วนของใยสังเคราะห์ก็มีคุณภาพดีกว่า เช่น มีความยืดหยุ่นทนทานกว่า น้ำหนักเบากว่า และที่สำคัญคือมีราคาต่ำกว่าผ้าทอฝ้าย ดังนั้นจึงใช้ในการทอผ้ามากกว่า ส่วนใหญ่ผ้าที่ผลิตได้จะเป็นผ้าทอ ที่เหลือจะจำหน่ายในรูปของผ้าผืน อุตสาหกรรมทอผ้า ถักผ้า ฟอก ย้อม พิมพ์ และตกแต่งสำเร็จ จึงเป็นอุตสาหกรรมผลิตผ้าผืนเพื่อป้อนตลาด

อุตสาหกรรมผ้าผืน แม้ว่าจะมีการใช้เครื่องจักรค่อนข้างมาก ทันสมัยและราคาแพง แต่ก็ยังจัดว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใช้เน้นการใช้แรงงาน (Labor Intensive) วัตถุดิบหลักในการผลิตคือ เส้นด้าย ซึ่งมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 35 ของต้นทุนการผลิตโดยรวม เส้นด้ายที่ใช้ในอุตสาหกรรมนี้มีสัดส่วนของการใช้เส้นด้ายที่ผลิตในประเทศต่อเส้นด้ายนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 50 : 50 เส้นด้ายที่นำเข้าเป็นเส้นด้ายคุณภาพดีที่อุตสาหกรรมปั่นด้ายในไทยไม่สามารถผลิตได้ แหล่งนำเข้าหลักของไทยได้แก่ ใต้หวัน ญี่ปุ่น อินเดีย และเกาหลี เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมผ้าผืนแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ เครื่องถักผ้า และเครื่องทอผ้าผู้ประกอบการได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตอยู่ตลอดเวลา โดยประสิทธิภาพของอุตสาหกรรมทอ และการถักจะขึ้นอยู่กับการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วย

เทคโนโลยีที่ใช้ในการทอผ้ามี 2 ประเภท คือ เครื่องทอผ้าแบบใช้กระสวย (Shuttle Loom) เป็นเครื่องทอผ้าแบบเก่า มีความเร็ว 200 รอบต่อนาที ไปสู่การใช้เครื่องจักรแบบไร้กระสวย (Shuttleless Loom) เป็นเครื่องทอผ้าที่พัฒนาขึ้นใหม่ มีประสิทธิภาพการผลิตสูง ให้ความเร็วรอบในการทอเพิ่มขึ้นถึง 2-3 เท่า

(ประมาณ 650 รอบต่อนาที) และสามารถทอผ้าได้หน้ากว้างกว่าเดิม คุณภาพผลผลิตดีกว่า แต่สภาพปัจจุบัน เครื่องทอในประเทศส่วนใหญ่ยังเป็นแบบใช้กระสวย (ร้อยละ 80) และผู้ประกอบการที่ใช้เครื่องจักรแบบไร้อะไหล่มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาผ้าฝ้าย ดังนั้น โรงงานทอผ้าในปัจจุบันจึงไม่มีปัญหาในเรื่องของเทคโนโลยีและเครื่องจักร แต่ในส่วนของโรงงานทอผ้าฝ้ายนั้น เนื่องจากเครื่องทอผ้ากว่าร้อยละ 90 ที่โรงงานทอผ้าใช้กันอยู่ในปัจจุบันเป็นเครื่องทอผ้าชนิดมีกระสวยซึ่งมีอายุการใช้งานมากกว่า 20 ปี เครื่องทอผ้าชนิดนี้มีเทคโนโลยีที่ล้าสมัย ประสิทธิภาพในการผลิตต่ำ ผ้าฝ้ายที่ได้มีคุณภาพต่ำ และเป็นเครื่องจักรที่ต้องพึ่งพาแรงงานในการคุมเครื่องเป็นจำนวนมาก เพราะเครื่องจักรชนิดนี้ต้องใช้คนงานในการเปลี่ยนหลอดด้ายและใส่กระสวย ดังนั้น ในกรณีที่ค่าจ้างแรงงานมีการปรับตัวสูงขึ้นผู้ประกอบการจะมีต้นทุนการผลิตในส่วนของค่าจ้างแรงงานสูงขึ้นตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม การที่ผู้ประกอบการต้องพึ่งพาการนำเข้าเส้นด้ายจากต่างประเทศนั้น ส่งผลให้ผ้าฝ้ายมีต้นทุนการผลิตที่สูง

2.2.4. อุตสาหกรรมฟอก ย้อม พิมพ์และแต่งสำเร็จ เป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าฝ้าย แม้ว่าจะเป็นจุดอ่อนที่สุดในกลุ่มอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย แต่ก็ยังไม่ได้มีการพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง เนื่องจากการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้จะต้องใช้เงินทุนค่อนข้างมาก ภาครัฐได้มีนโยบายที่จะจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมฟอกย้อมฯ ขึ้น เพื่อประโยชน์ในการควบคุมมลภาวะ และช่วยลดต้นทุนการดำเนินการให้ผู้ประกอบการ เพราะหากจะปฏิบัติตามมาตรฐานน้ำทิ้ง กำจัดสารพิษและสีที่หลงเหลืออยู่ให้ลดลงถึงขั้นที่ยอมรับได้ จะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง

ปัจจุบันผู้ประกอบการก็ยังมีอยู่น้อยไม่ถึง 500 ราย มีการจ้างแรงงานต่ำ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ยังไม่สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูงได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสิ่งทอได้ ผู้ประกอบการในประเทศยังขาดเทคนิคการทำผ้าให้มีสัมผัสที่น่าสวมใส่ และการทำผ้าให้มีความนุ่ม สาเหตุส่วนหนึ่งจากเครื่องจักรที่ใช้มีความล้าสมัย และสารเคมีที่ใช้ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ สารเคมีที่ผลิตในประเทศยังไม่ได้คุณภาพที่ดีพอ ในขณะที่ประเทศอิตาลีซึ่งเป็นผู้นำในด้านการพิมพ์ ฟอก ย้อมของโลกสามารถผลิตเสื้อผ้าให้ตรงตามรสนิยมของตลาดได้ ดังนั้น การพัฒนาผ้าฝ้ายจำเป็นต้องพัฒนาทั้งระบบเพื่อให้ได้ผ้าฝ้ายคุณภาพดีและเป็นผลต่อเนื่องไปสู่การพัฒนาเสื้อผ้าสำเร็จรูปได้ วัตถุประสงค์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมนี้คือ สีและสารเคมี (ร้อยละ 48 ของต้นทุนการผลิตรวม) ต้องพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศในจำนวนที่สูง

เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ เทคโนโลยีการผลิตแบบต่อเนื่อง (Continuous Process) และการผลิตแบบไม่ต่อเนื่อง (Batch Process) ในส่วนของเทคโนโลยีการผลิตแบบต่อเนื่องมีใช้

เฉพาะในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีการผลิตครบวงจร คือ มีตั้งแต่การปั่นด้ายจนถึงการผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ซึ่งมีเพียงร้อยละ 10 ของจำนวนโรงงานทั้งหมด เกิดจากการลงทุนของชาวต่างชาติหรือที่มีการร่วมทุนกับต่างชาติ เทคโนโลยีแบบต่อเนื่องเหมาะสำหรับการผลิตในปริมาณมาก พึ่งพาแรงงานน้อย ต้นทุนการผลิตต่ำ ได้ผ้าที่มีคุณภาพสม่ำเสมอ ในปัจจุบัน โรงงานประเภทนี้มีน้อยและกำลังประสบปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น ระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพก็เป็นต้นทุนอีกอย่างหนึ่งที่สูงทั้งยังต้องตรงตามมาตรฐานของ ISO 14000 เพื่อรักษาสีสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีการผลิตแบบไม่ต่อเนื่อง มีใช้ในโรงงานขนาดกลางและเล็ก คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดในอุตสาหกรรมนี้ บางโรงงานอาจมีกระบวนการผลิตที่ครบวงจร ต่างกับโรงงานขนาดใหญ่ในส่วนของกำลังการผลิตเท่านั้น การผลิตแบบไม่ต่อเนื่องนี้ที่อาจมีเฉพาะบางกระบวนการ นอกนั้นจะเป็นโรงงานขนาดเล็กที่รับจ้างฟอก ย้อม พิมพ์ หรือแต่งสำเร็จเท่านั้น เทคโนโลยีนี้ต้องพึ่งพาบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ด้านเคมีสิ่งทอ (Labor Intensive) เนื่องจากการใช้สีและสารเคมีจะขึ้นอยู่กับเส้นใยที่ใช้ในการผลิตผ้าชนิดนั้นๆ ซึ่งต้องอาศัยประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง ซึ่งมีปัญหามากกับเครื่องจักรที่มีอายุการใช้งานนานและต้นทุนบุคลากรที่มีสูงทำให้ประสิทธิภาพในการผลิตของโรงงานขนาดเล็กมีต่ำ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาระบบการผลิตได้

2.2.5. อุตสาหกรรมผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นอุตสาหกรรมขั้นปลายที่เน้นการใช้แรงงาน (Labor Intensive) ไม่จำเป็นต้องลงทุนสูงและใช้เทคโนโลยีการผลิตไม่ซับซ้อนมากนัก สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์ได้ค่อนข้างสูง แต่การผลิตขึ้นอยู่กับการออกแบบ คุณภาพวัตถุดิบ และคุณภาพแรงงาน ที่ผ่านมาประเทศไทยได้อาศัยความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงาน โดยผลิตตามคำสั่งซื้อจากต่างประเทศและส่งออกในชื่อของสินค้าต่างประเทศ แต่ผลของค่าแรงที่สูงขึ้นทำให้ผู้ว่าจ้างในต่างประเทศย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศที่มีค่าแรงถูกกว่า เช่น จีนและเวียดนาม ดังนั้น ไทยจำเป็นต้องเร่งให้มีการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างสินค้าที่เป็นตราสินค้า (brand name) ของไทยเอง และการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มีความรวดเร็ว และแม่นยำมากขึ้น เช่น การใช้ CAD (Computer Aided Design) และ CAM (Computer Aided Manufacturing) เพื่อช่วยในการเตรียมงานและลดการสูญเสียปริมาณวัตถุดิบที่ใช้ ทำให้การผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูปทำได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

2.3. การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์ปัจจุบัน

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย เช่นเดียวกับประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ โดยมีแรงงานที่อยู่ในอุตสาหกรรมถึง 1 ล้านคน นอกจากนี้ ในปี 2551 ประเทศไทยมีรายได้จากการส่งออกและเกินดุลการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มกว่า 6,975.5 และ 3,849 พันล้านดอลลาร์อเมริกันตามลำดับ ด้วยสถานะข้างต้น อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจึงถูกจัดในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ทรงศักยภาพ (Potential Industries) ในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของไทย

เมื่อต้องเผชิญแรงกดดันจากสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มต้นทุนต่ำจากจีน อินเดีย และเวียดนาม ทั้งในตลาดสหรัฐอเมริกาและตลาดสหภาพยุโรปซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่ ไทยปรับตัวด้วยการกระจายการส่งออกสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มไปยังตลาดอื่นๆ มากยิ่งขึ้น โดยอาศัยสิทธิพิเศษจากความตกลงการค้าเสรีที่ทำกับประเทศต่างๆ อาทิ การส่งออกสินค้าขึ้นกลางให้กับ (AFTA)

ในปัจจุบันไทยเป็นผู้ส่งออกเส้นใย (Fabric) รายใหญ่ให้ประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนเกือบทุกประเทศ 32 ในขณะที่เดียวกัน การที่สหภาพยุโรปผ่อนผันให้ลาวและกัมพูชาใช้วัตถุดิบจากเพื่อนบ้านในอาเซียนในกระบวนการผลิตสินค้าที่ได้รับสิทธิตามนโยบาย Everything but Arms ก็นับเป็นโอกาสอันดียิ่งของไทยด้วยเช่นกัน (Adhikari and Weeratunge, 2007)

ปัญหาเฉพาะหน้าที่สำคัญของไทยในปัจจุบันคือ รัฐบาลต้องควบคุมพฤติกรรมกร 'ข้อมสัญญาชาติ' สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจีนเป็นไทย เพื่อส่งออกอีกครั้งหนึ่ง (Re-exporting) ให้เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เพราะสหรัฐอเมริกาอ้างว่า สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย 10 ชนิดที่เข้าข่ายพฤติกรรมนี้พร้อมทั้งประกาศใช้มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดกับไทยในระยะยาว อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยยังคงต้องปรับตัวอีกมาก หากต้องการอยู่รอดบนเวทีการแข่งขันระหว่างประเทศปัญหาหรือจุดอ่อนสำคัญที่ไทยต้องเผชิญ ได้แก่ ผลิตภาพต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง การตลาดที่ไม่ชัดเจน ความอ่อนแอของระบบห่วงโซ่อุปทาน ปัญหาด้านข้อมูลข่าวสาร ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านกฎระเบียบของรัฐ เป็นต้น

2.4. แนวโน้มในอนาคต

แนวทางการปรับตัว เนื่องจากภาษีศุลกากรกับจีนเป็นศูนย์หมดแล้ว ไทยต้องปรับตัวโดยอาศัยการสร้างเครือข่ายการผลิตในอาเซียนให้ได้และหากสินค้าที่มีเอกลักษณ์ในตลาดโลก การปรับขึ้นค่าตอบแทน

แรงงานไทยส่งผลกระทบต่อธุรกิจโดยตรง อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยควรปรับยุทธศาสตร์ด้วยการย้าย Relocate ส่วนการผลิตที่ใช้แรงงานเป็นหลักออกไปยังแถบประเทศเพื่อนบ้าน

วิสัยทัศน์และแนวทางเชิงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย

“ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าและการออกแบบสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอาเซียน

ที่มุ่งเน้นประสิทธิภาพ ความหลากหลายและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม”

การพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทยให้เป็นศูนย์กลางการค้าและการออกแบบอาเซียน หมายรวมความถึงการพัฒนาไทยเป็นศูนย์กลางการค้า (Trading) การจัดหา(Sourcing) การกระจายสินค้า (Distribution) และพัฒนาออกแบบสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเพื่อเป็นศูนย์กลางการนำเสนอสินค้าและบริการที่ครบวงจร (One Stop Service) ซึ่งมุ่งเน้นประสิทธิภาพความหลากหลายและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยไทยจะเป็นแกนหลักในการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภูมิภาคอาเซียนในการพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางการผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของห่วงโซ่อุปทานโลก (Global Supply Chain) โดยกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปี พ.ศ. 2559 ดังนี้

1. การส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 8% ต่อปี
2. การส่งออกไปยังตลาดอาเซียน คิดเป็นมูลค่าไม่ต่ำกว่า 2,400 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2559
3. การเป็น 1 ใน 3 Fashion Capital ในเอเชียภายในปี พ.ศ. 2559

ทั้งนี้แนวทางในการพัฒนาที่ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องปรับตัวร่วมกันผลักดันการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่จุดยืนที่วางวิสัยทัศน์ไว้ โดยจะต้องเร่งสร้างความเชื่อมโยงและความร่วมมือสนับสนุนซึ่งกันและกันตลอดห่วงโซ่อุปทาน

- เสริมฐานต่อยอดกลุ่มอุตสาหกรรมดั้งเดิมด้วยการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองความต้องการของตลาด อาทิ กลุ่มสิ่งทอเทคนิค (Technical Textile) และกลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยั่งยืน (Eco /Sustainable Textile and Clothing)

- ใช้จุดแข็งจากกลุ่มสิ่งทอเชื่อมโยงการพัฒนาพร้อมกับกลุ่มเครื่องนุ่งห่มและบริการอื่นในการสร้างความแตกต่างในการแข่งขัน นำเสนอสินค้าและบริการที่ครบวงจรที่ตอบสนองหรือเกินความคาดหวังของลูกค้า (Exceed Customer Expectation) ที่มีแนวโน้มในการแสวงหาบริการแบบครบวงจรมากขึ้น

- ขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาในตลาดระดับบน (High-end Market) มากขึ้น แทนการผลิตหรือทำตลาดทั่วๆ ไป หลีกเลี่ยงการแข่งขันด้านราคา (Price Competition) และหันไปใช้กลยุทธ์การแข่งขันที่ไม่ใช่ราคา (Non-price Competition) มุ่งพัฒนาสร้างความแตกต่างในด้านอื่นๆ ที่เหนือกว่าคู่แข่ง อาทิการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value-added) ให้กับผลิตภัณฑ์จากการวิจัย การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และการออกแบบบนพื้นฐานของความคิดสร้างสรรค์และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมมากขึ้น

- ในขณะเดียวกัน ก็ต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจสีเขียว (Sustainability -Green Business) ที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ควบคู่กับการพัฒนามาตรฐานสินค้าให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

- รวมถึงแสวงหาโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ผ่านการรวมกลุ่มของผู้ประกอบการในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและส่งเสริมการดำเนินธุรกิจในเชิงรุกมากขึ้น

- ตลอดจนสนับสนุนการขยายฐานการผลิตไปยังประเทศในภูมิภาคอาเซียนเพื่อรองรับกับโอกาสการลงทุนที่กำลังจะมาถึงจากการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

- ลงทุนส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม อาทิ กลุ่มหัตถกรรมสิ่งทอเครื่องนุ่งห่ม-ของตกแต่งภายใน ขยายช่องทางและตลาดเพื่อกระตุ้นการเติบโตทั้งตลาดภายในและต่างประเทศ

จากวิสัยทัศน์และแนวทางเชิงยุทธศาสตร์ข้างต้น ไทยจึงควรปรับแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการสร้างสรรค์ (Creation) ทั้ง การวิจัยพัฒนาผลิตภัณฑ์และการออกแบบ และการเผยแพร่ (Dissemination) ทั้งการตลาดและการบริหารจัดการ ให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันตลอดห่วงโซ่มูลค่ามากขึ้น โดยปรับจากเดิมที่เคยเน้นด้านการพัฒนาการผลิตประสิทธิภาพเพียงด้านเดียว ทั้งนี้ในการวางแนวทางเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอุตสาหกรรมฯ ไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้จึงได้วางแนวทางและยุทธศาสตร์การพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไว้เป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และกลุ่มสร้างสรรค์สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (หัตถกรรม) เพื่อให้สามารถตอบ

โจทย์ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ และวางแนวทางการพัฒนาให้เหมาะสมสอดคล้องกับพื้นฐานความต้องการในการพัฒนา บริบทการแข่งขัน และประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันของแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรมสรุปได้ดังนี้

แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ส่วนที่ 1 : การพัฒนาอุตสาหกรรมฯ ตลอดห่วงโซ่มูลค่า

ยุทธศาสตร์ในส่วนนี้จะให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างศักยภาพในการสร้างสรรค์และการบริหารจัดการ (Creation & Management Capability Enhancement) ควบคู่ไปกับการเพิ่มผลิตภาพ (Productivity) ที่เคยพัฒนามาในอดีตเพื่อให้เกิดการพัฒนายกระดับอุตสาหกรรมฯ ตลอดห่วงโซ่มูลค่า ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ต่างๆ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม

ในภาวะของการแข่งขันในยุคของเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเพื่อสร้างความแตกต่างและมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ดังนั้นอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยจึงควรยกระดับความสามารถของผู้ประกอบการให้รองรับภาวะการแข่งขันดังกล่าว โดยมุ่งส่งเสริมการพัฒนาสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจากความคิดสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการบ่มเพาะผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และนักออกแบบ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ออกสู่ตลาด โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- เพิ่มความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ (Product diversification) และมูลค่าเพิ่ม (Value Added)
- ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตลอดห่วงโซ่การผลิต (Supply chain)
- บ่มเพาะผู้ประกอบการ SMEs และนักออกแบบ เน้นการอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบการ SMEs และนักออกแบบให้มีศักยภาพในการพัฒนาสินค้าเพิ่มขึ้น
- พัฒนารฐานข้อมูลเครือข่ายการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเวทีการแลกเปลี่ยนความรู้เชื่อมโยงผู้ผลิต กับนักออกแบบและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วย การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอใหม่ (Textile New Product

Development) และ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเครื่องนุ่งห่ม (Apparel Development Center) พร้อมจัดทำ Website “ADC Connect”

2. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความเข้มแข็งผู้ประกอบการ

เพื่อยกระดับของผู้ประกอบการในแต่ละห่วงโซ่อุปทานให้มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการรายอื่นๆ ในห่วงโซ่อุปทาน เพื่อสร้างเสริมและก่อให้เกิดการเติบโตไปด้วยกันทั้งอุตสาหกรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยได้มีโอกาสในการขยายการลงทุนไปยังแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- ส่งเสริมความร่วมมือและการรวมกลุ่ม ในลักษณะแม่ข่ายลูกข่าย (Hub and Spoke) โดยมีแม่ข่ายเป็นศูนย์กลางในการบริหารจัดการซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาเชื่อมโยงจุดแข็งภายในเครือข่ายที่เอื้อประโยชน์ต่อกันอย่างครบวงจรตลอดห่วงโซ่อุปทาน ทั้งการพัฒนาสินค้า การจัดหาวัตถุดิบ การผลิตและการตลาด โดยมีระบบสนับสนุนร่วมกันพัฒนาจากแม่ข่าย อาทิ การบริหารจัดการเครือข่ายผู้ผลิตสัมพันธ์ (Supplier Network Relationship Management) เช่นมีโปรแกรมการฝึกอบรม การตรวจเยี่ยม (Audit) โปรแกรมร่วมกันพัฒนาในด้านต่างๆ รวมทั้งการจัดให้มีการแลกเปลี่ยน (Knowledge management) แข่งขันและ/หรือให้รางวัล-ใบรับรองต่างๆ (Award or Certification) แก่เครือข่ายผู้ผลิตด้วย เป็นต้น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างครบวงจรตลอดห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งผู้ประกอบการทำให้สามารถรักษาความยืดหยุ่นในการผลิตและการสร้างสรรค์ตอบสนองความต้องการของลูกค้าและตลาดได้ดีขึ้น

- ส่งเสริมการสร้างคลัสเตอร์ (Cluster) ทั้งที่มีอยู่เดิมและการรวมตัวใหม่ เพื่อสร้างความร่วมมือเชื่อมโยงการพัฒนาอุตสาหกรรมในมิติต่างๆ อาทิ วัตถุดิบ วิจัยพัฒนา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมต่างๆ ขยายการผลิต-ฐานลูกค้าในตลาดต่างๆ เป็นต้น

- ส่งเสริมความเข้มแข็งผู้ประกอบการในส่วนของสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยั่งยืน โดยสร้างช่องทางส่งเสริมความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยั่งยืน และการเข้าถึงผู้บริโภคผ่านสื่อออนไลน์ (Online) ที่มีบริการตอบสนองทั้งในด้านอุปทาน (Supply) และ อุปสงค์ (Demand)

- สร้างเครือข่ายพันธมิตรธุรกิจ (Networking) ในภูมิภาคอาเซียน (International cooperation) โดยเน้นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการไทยได้มีโอกาสในการขยายการลงทุนไปยังแหล่งปัจจัยการผลิตที่มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative advantage creation) เช่น ปัจจัยแรงงานเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อก้าวไปสู่การเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในภูมิภาค (ASEAN supply chain)

- การพัฒนาผลิตภาพ (Productivity) อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มโดยการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมผู้ประกอบการในการผลิตและการประกอบธุรกิจต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการนำองค์ความรู้ในการบริหารจัดการใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ อาทิ Supply Chain and Logistics Management, Lean Manufacturing, Total Productive Maintenance, Clean Technology, Green Business Management etc. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และการสื่อสาร เป็นต้น

ทั้งนี้ในด้านการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือภายใน ประกอบด้วย โครงการแม่ข่ายเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ และการบ่มเพาะผู้ประกอบการใหม่เติมเต็มอุตสาหกรรม การพัฒนาเครือข่ายสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยั่งยืน ส่วนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือไปยังต่างประเทศ ได้แก่ โครงการความร่วมมือสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอาเซียน (ASEAN Textile & Clothing Collaboration) เป็นต้น

ดังนั้นในยุทธศาสตร์นี้จึงประกอบด้วย การขยายห่วงโซ่อุตสาหกรรมไปยังประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาค การความร่วมมือสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอาเซียน (ASEAN Textile & Clothing Collaboration) การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในประเทศ ซึ่งมีโครงการย่อยคือ ก) แม่ข่ายเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ และ ข) การบ่มเพาะผู้ประกอบการใหม่เติมเต็มอุตสาหกรรม และ การพัฒนาเครือข่ายสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยั่งยืน

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคลาคสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ยุทธศาสตร์นี้ครอบคลุมทั้งการขยายตลาดภายใน (Domestic Market) และตลาดต่างประเทศ (Export Market) ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างศักยภาพด้านการสร้างแบรนด์ (Branding) และการออกแบบ (Design) โดยในส่วนของตลาดภายในจะมุ่งให้ความรู้กับผู้บริโภคและสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการบริโภคสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย ขณะที่ตลาดต่างประเทศจะมุ่งสร้างช่องทางการจัดจำหน่าย พร้อมกับการวิจัยตลาดสินค้าใหม่เพื่อการเจาะตลาด โดยมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

- ผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอาเซียนอย่างเป็นทางการ โดยพัฒนาศูนย์กลางการค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอาเซียน (ASEAN Textile & Clothing Trading Center) ที่ครบวงจรในการเป็นตลาดการค้า (Market place) ที่ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถเจรจาธุรกิจ เป็นแหล่งจัดหา (Sourcing hub) ของผู้ซื้อ และเป็นแหล่งแสดงความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมฯ อาทิ งานแสดงสินค้าระดับประเทศและภูมิภาคอาเซียน เพื่อขยายตลาดและสร้างการยอมรับทั้งในและต่างประเทศ

- กระตุ้นตลาดภายในประเทศโดยให้ความรู้กับผู้บริโภคและสร้างวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการบริโภคสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยอย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมแฟชั่นในส่วนภูมิภาค โดยมุ่งไปที่จังหวัดซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าและท่องเที่ยวของแต่ละภูมิภาค เพื่อขยายฐานตลาดภายในประเทศให้กว้างขึ้น สร้างความภาคภูมิใจให้ผู้บริโภคไทยในการเลือกซื้อสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยที่สะท้อนความเป็นตัวตนและไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และยกระดับความเป็นเมืองแฟชั่นของไทย

- มุ่งเน้นให้ภาครัฐเป็นตลาดรองรับสินค้าสิ่งทอเทคนิคของไทย เพื่อกระตุ้นการบริโภค สร้างการยอมรับ และเป็นตัวอย่างให้ผู้บริโภคทั่วไปหันมาใช้สิ่งทอเทคนิคไทย

- ขยายช่องทางการจำหน่ายในตลาดต่างประเทศผ่านการจัดงานแสดงสินค้าแบบคู่ขนานกับงานแสดงสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มระดับโลก เพื่อเปิดโอกาสให้นักออกแบบและผู้ประกอบการไทยได้มีพื้นที่ในการแสดงสินค้าในต่างประเทศ โดยใช้โอกาสช่วงการจัดงานระดับโลกเพื่อเข้าถึงผู้ซื้อ

- ส่งเสริมให้มีการวิจัยตลาดสินค้าใหม่ เพื่อการเจาะตลาดและพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อให้ภาครัฐวางนโยบายและแผนในการพัฒนาและเพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางกลยุทธ์ในการพัฒนาสินค้าและเจาะตลาดได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

- ส่งเสริมการสร้างแบรนด์และการออกแบบ (Branding and Design) ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สู่การเป็น OBM เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างโอกาสในการขยายตลาด โดยมุ่งที่ตลาด ASEAN เพื่อรองรับการเป็นตลาดเดียวของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการ SMEs อย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ประกอบด้วยมาตรการหลักดังนี้ การจัดตั้ง ASEAN Textile & Clothing Trading Center การเสริมสร้างศักยภาพในการสร้างแบรนด์และการออกแบบ (Branding & Design Incubator) การขยายตลาดภายในและตลาดภูมิภาค (Fashion Road Show) การสร้างตลาดสิ่งทอเทคนิคภาครัฐ การขยายตลาด

ต่างประเทศ (Thailand Textile and Clothing Showcase) และ การวิจัยตลาดเป้าหมายสิ่งทอเทคนิคและ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยั่งยืน

ส่วนที่ 2 : การยกระดับปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ (Strategic Enabler) เพื่อสนับสนุนการสร้างสรรค์และการแข่งขันในเวทีสากล

4. ยุทธศาสตร์การสร้างนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์

ยุทธศาสตร์การสร้างนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์เป็นการสร้างกลไก/มาตรการที่สนับสนุนผู้ประกอบการในทุกขั้นตอนของกระบวนการสร้างสิ่งใหม่จากนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้สิ่งใหม่จากนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่ “ตัวต้นแบบ” หรือ “ผลงานวิจัย” แต่มีการผลักดันในเชิงพาณิชย์ที่สามารถผลิตเป็นสินค้าออกสู่ตลาดที่สร้างมูลค่าเพิ่มการเติบโต และความยั่งยืนให้กับอุตสาหกรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม

โดยในยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วย การขับเคลื่อนแผนที่นำทางการวิจัยและพัฒนาสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้าใจทิศทางและเป้าหมายในการวิจัยพัฒนาตรงกัน และร่วมกันผลักดันอย่างสอดคล้องประสานกัน การสนับสนุนทุนวิจัยพัฒนานวัตกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มสร้างสรรค์ การอุดหนุนการถ่ายทอดเทคโนโลยีสำหรับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) คลินิกการตลาดนวัตกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และ ความร่วมมือกับ TLO (Technology Licensing Office) ในมหาวิทยาลัยเพื่อการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเชิงพาณิชย์

5. ยุทธศาสตร์การยกระดับทุนมนุษย์เชิงบูรณาการ

ยุทธศาสตร์การยกระดับทุนมนุษย์เชิงบูรณาการจะครอบคลุมทั้งการวางแผนกำลังคนในอุตสาหกรรมระยะยาวและการติดตามการพัฒนากำลังคนเป็นระยะๆ โดยครอบคลุมทั้งการพัฒนาแรงงานเดิมในอุตสาหกรรม และสร้างกลุ่มคนรุ่นใหม่ เพื่อรองรับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ข้างต้น โดยกลุ่มแรงงานเดิมในอุตสาหกรรมมุ่งที่การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน การสร้างแรงจูงใจต่างๆ รวมทั้งการพัฒนาแรงงานที่มีศักยภาพ มีความก้าวหน้าในสายอาชีพสู่การเป็นผู้บริหารระดับกลาง เพื่อเติมเต็มส่วนที่ขาดในตลาดแรงงานของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ขณะเดียวกันก็ควรมีการพัฒนาคนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมซึ่งจะเน้นการพัฒนาคนรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมในระยะยาว ตามวิสัยทัศน์และทิศทางที่วางไว้ โดยเน้นการเตรียมความพร้อมให้มีความรู้ ทักษะความสามารถใหม่ที่ต้องการและการพัฒนา

ขยายบุคลากรในระดับกลางที่สามารถเข้าใจการบริหารเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรม เช่น ด้านการค้า การบริหารจัดการสิ่งทอและแฟชั่น (Textile and Fashion Management) นักออกแบบ แฟชั่น เมอร์ชานไดเซอร์ (Fashion Merchandiser) นักธุรกิจ (Entrepreneur) เป็นต้น

ดังนั้นยุทธศาสตร์นี้จึงประกอบด้วย การจัดทำแผนกำลังคนในอุตสาหกรรมระยะยาว (Human Capital Roadmap) และการจัดตั้ง Textile and Clothing Human Capital Council:THCC) เพื่อเป็นกลไกในการประสาน ขับเคลื่อนการพัฒนาบุคลากรด้านต่างๆให้สอดคล้องกัน การสำรวจกำลังคนในอุตสาหกรรม รายปี การพัฒนาหลักสูตรสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศ การพัฒนาบุคลากรเชิงบูรณาการสำหรับอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม และ การพัฒนา กลุ่มอาสาเผยแพร่วามรู้สู่ชุมชน

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยเป็นการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมให้สนับสนุนและเอื้อต่อการเติบโตและการแข่งขันในเวทีสากล ลดข้อจำกัดของอุตสาหกรรม พร้อมกันเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันและการเติบโตอย่างยั่งยืนโดยในยุทธศาสตร์นี้ประกอบด้วยโครงการหลักดังนี้ การทบทวนและผลักดันการแก้ไขกฎระเบียบภาครัฐ การพัฒนาห้องปฏิบัติการรองรับการวิจัยพัฒนาสิ่งทอเพื่อการพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ การเป็นศูนย์กลางการทดสอบสิ่งทออาเซียน การยกระดับมาตรฐานสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอาเซียน การจัดทำระบบการรับรองระบบงานด้านสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยั่งยืนไทยและฉลากสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยั่งยืน และ การพัฒนาองค์ความรู้สิ่งทอเทคนิคและสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยั่งยืนแบบครบวงจร

ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในประเทศไทย ด้านการผลิตและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการพิมพ์ผ้า

ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้านแรงงานของบริษัท Premiere Textile Co Ltd. พบว่า มีการจ้างแรงงานมากในส่วนของการบรรจุภัณฑ์เพื่อเตรียมส่งออก ซึ่งเป็นแรงงานไทยทั้งหมดเพราะเราไม่ได้ใช้คนเยอะ ส่วนใหญ่พนักงานที่มีก็เป็นพนักงานเก่า ทำมาตลอด ฐาน (2558 ค่าแรง400+ มีที่พัก มีผลประโยชน์ มีโบนัส

สิ้นปี) ซึ่งต่างคนก็ต่างได้ประโยชน์และสบายใจที่จะอยู่ด้วยกัน เราจึงไม่เปลี่ยนไปใช้ต่างดาว แต่ในอนาคตยังไม่แน่นอน

ส่วนสถานการณ์ของโรงงานในปัจจุบันนั้นจะดีขึ้นหรือแย่ลงก็ไม่ค่อยเกี่ยวกับจีนหรือเอเชียโดยตรง เพราะตลาดส่วนใหญ่ของโรงงานคือโซนแอฟริกา ฟังจะเริ่มแย่งตั้งแต่ครึ่งปีหลังของปีที่แล้ว (2557) มีปัญหาเรื่องโรคภัย (อีโบล่า) และผลกระทบจากราคาน้ำมันตก แล้วประเทศค้าขายกับโรงงานเราส่วนใหญ่ น้ำมันตก จึงทำให้กำลังซื้อหดตัวลดลงมากกว่าห้าสิบเปอร์เซ็นต์ ถึงประมาณหกสิบเปอร์เซ็นต์ เราทำอะไรมากไม่ได้ นอกจากยอมรับสภาพ แล้วจะสามารถปรับตัวอยู่ได้เมื่อมันตกไปสักระยะหนึ่ง (หกเดือนถึงหนึ่งปี) ค่าเงินก็จะคงที่อยู่ตรงนั้น เราเชื่อว่าปีหน้า ปีต่อไปจะดีขึ้น ตอนนี้ก็เริ่มขยับขึ้นมานิดหน่อยแล้ว ในขณะที่เดียวกันเราต้องแข่งขันกับจีน ที่ถึงแม้ว่าจะมีกำลังการผลิตที่ใหญ่กว่าเราเยอะมาก แต่ข้อดีของตลาดลูกค้าแอฟริกาของเรานั้นมีความเชื่อมั่น และไม่เปลี่ยนคู่ค้าง่ายๆ เมื่อเขาเคยซื้อกับเราที่ไปเปิดตลาดที่นั่นก่อนแล้ว ได้สินค้าที่มีคุณภาพดี ราคาเหมาะสม เขาก็จะเป็นคู่ค้ากับเราไปตลอด จนกว่าจะเจอที่ดีกว่า ถูกกว่า ลูกค้านหลายรายก็เปลี่ยนไปซื้อขายกับจีน แต่ลูกค้าบางรายก็ไม่ถูกใจ ถึงแม้ราคาจะถูกกว่า ไทยไม่สามารถสู้ราคาถูกจากประเทศอื่นๆ ได้จึงต้องพัฒนาสินค้าให้ดีขึ้น ทำให้คุณภาพสูงมากขึ้น มีการรับประกันคุณภาพ

เหตุผลที่ไม่เปลี่ยนตลาดมาโซนเอเชียหรือตลาดในในประเทศก็เพราะว่าไม่ชำนาญตลาดด้านนี้ สมัยก่อนเคยมีตลาดที่สำเพ็ง ประตูนํ้า ชายแดน แต่เมื่อสามารถเปิดตลาดในแอฟริกาได้แล้วดีกว่าจึงมุ่งพัฒนาด้านนี้เป็นหลัก ตอนนี้ก็คิดอยากจะทำอย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการนำเข้า-ส่งออก ทำการค้าขายในประเทศแต่ยังหาไม่ได้ ยังคงทำอันนี้ต่อไป ถึงจะเบื่อก็ตึงไม่ได้ เรายังต้องทำการแข่งขันกับจีน ซึ่งไม่ได้มีเพียงโรงงานเรา ต้องอาศัยองค์ประกอบโดยรวมทั้งหมด ทั้งโรงงานอื่น รัฐบาล เศรษฐกิจทั้งหลายรวมเป็นหนึ่งเพื่อนแข่งขัน ต้องการกำลังมาสนับสนุน ต้องมีโรงงานที่กระตือรือร้น สามารถปรับเปลี่ยนตามที่เราต้องการได้เราก็จะมีผลประโยชน์ร่วมกัน

ส่วนลูกค้านั้นก็มีการกระจายอยู่ทั่วยุโรปตามประเทศต่างๆ ลอนดอน เยอรมัน แคนนาดา ฝรั่งเศส ส่วนมากเป็นชาวแอฟริกัน(ผิวดำ) รัฐบาลบางประเทศก็สนับสนุนใส่ชุดประจำชาติ ดีไซน์ยังงี้ก็ได้ แต่ขอผ้าแบบนี้ African Code (เสื้อเชิด เสื้อยืด) ลูกค้าไม่ชอบนำไปเมืองจีนเพราะมันจะโหล เขาจะลอกทำให้ลายมันกระจายไปเร็ว บางประเทศยอมเสี่ยง บางประเทศไม่ต้องการ ก็ส่วนมากจะขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า ปัจจุบันอินเดียก็กำลังมาเป็นคู่แข่งที่น่ากลัว เขาต่อสู้ดิ้นรนมาก กำลังพยายามพัฒนาสินค้า ในราคาที่ถูกลงกว่าจีนด้วย

โรงงานของเรานั้นก็ต้องปรับตัว รวมถึงทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย เพราะต้องเกี่ยวพันกัน ร่วมกันหาวิธีพัฒนาเพื่อความอยู่รอด ยกตัวอย่างสถานการณ์หนึ่งคือ เดิมทีผ้าเรามีหน้ากว้างที่ใหญ่ เราก็ลดลงมาให้แคบลงแต่คุณภาพเนื้อผ้า การพิมพ์ยังเหมือนเดิม ประสิทธิภาพ คุณภาพเหมือนเดิม ก็ช่วยได้ส่วนหนึ่ง ระยะนี้ทางโรงงานมีออเดอร์ที่สร้างมูลค่าเพิ่ม คือเมื่อพิมพ์ผ้าแล้วก็จะปักลูกไม้เพิ่มทั้งหลาย จากราคาไม้ปักคือ 270 ถ้าปักก็ 720 ขึ้นมาสองร้อยเปอร์เซ็นต์ ได้กำไรมากขึ้นนิดหน่อย แต่มีความเสี่ยงคือ ต้องส่งแบบให้ลูกค้าก่อน ให้เขาเลือกว่าต้องการแบบไหน รูปแบบต้นตำรับนั้นมาจากทวีปยุโรป เบลเยียม ฝรั่งเศส สวิตแลนด์ ทางโรงงานนำลายไทยไปเสนอ ฝ่ายลูกค้าแอฟริกาที่ภูมิใจมีการสั่งพิมพ์ โชคดีที่มีลูกค้าหลากหลายประเทศ มีคนชักจูงลูกค้ารายใหม่ๆพามา หรือพูดกันไปปากต่อปาก เราเต็มใจขาย เต็มใจบริการ ต้อนรับเสมอ ทำให้ยังเป็นที่ถูกใจ ลูกค้าชื่นชอบ

บทที่ 4

ข้อมูลการส่งออกและคู่แข่ง

4.1. ตลาดการส่งออก

การส่งออกของกลุ่มสิ่งทอแบ่งสินค้าออกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่ เส้นด้าย ผ้าผืน และ Home Textiles (เช่น ผ้าม่าน ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน เป็นต้น) ตลาดหลักคืออาเซียน ส่วนประเทศไทยยังมีการส่งออกสินค้าบางชนิด (เช่น กลุ่ม Home Textiles) ไปยังประเทศที่เป็นฐานการผลิต เช่น ประเทศเวียดนาม เป็นจำนวนมาก ส่วนหนึ่งมาจากคุณลักษณะของสินค้าไทยซึ่งมีความแตกต่างทางด้านคุณภาพ และการออกแบบ สินค้ากลุ่มสิ่งทอมีการสร้างมูลค่าเพิ่มมากกว่ากลุ่มเครื่องนุ่งห่ม (Garment) เนื่องจากสิ่งทอเริ่มตั้งแต่กระบวนการปั่นด้าย ย้อมผ้า ทอผ้า ในขณะที่กลุ่มเครื่องนุ่งห่มจะถูกแบ่งการผลิตออกเป็นสองลักษณะ คือ การผลิตตามคำสั่งซื้อ (ไทยได้เพียงค่าแรง) และการผลิตที่ใช้กระบวนการผลิตและวัตถุดิบภายในประเทศทั้งหมด

ไทยยังไม่มีศักยภาพทางการวิจัยและพัฒนาเพียงพอ ส่วนหนึ่งเนื่องจากการลงทุนด้านการวิจัย ตลอดจนการนำไปปฏิบัติมีต้นทุนสูงผู้ที่ทำได้ส่วนใหญ่จึงเป็นผู้ประกอบการขนาดใหญ่ที่มีบริษัทในเครือจำนวนมาก ปัจจุบันไทยมีการนำเข้าเทคโนโลยี (Know How) จากต่างประเทศบ้าง เช่น Recycle Poly Ester ซึ่งเป็นการนำเส้นใยโพลีเอสเตอร์เก่ากลับมาทำใหม่

จีนมีความสามารถในการผลิตสินค้าในหลายระดับ และสามารถผลิตสินค้าชนิดเดียวกันกับไทยได้ในราคาถูก เนื่องจากต้นทุนค่าแรงงานที่ถูกกว่า ประกอบกับรัฐบาลจีนมีการคืนเงินชดเชยให้ผู้ประกอบการส่งออก แต่จีนมีข้อด้อยในด้านระบบบริหารจัดการ คือ จีนไม่สามารถทำการผลิตสินค้าจำนวนน้อยได้ นอกจากนี้ลูกค้าที่ทำธุรกิจกับผู้ประกอบการจีนต้องยอมรับความเสี่ยงจากการไม่ได้รับสินค้าตรงเวลาหรือถูกต้องตามแบบที่ระบุไว้ ปัจจุบันไทยนำเข้าผ้าและเส้นด้ายจากจีนด้านสินค้าไทยส่งออกไปจีนต้องแบกรับต้นทุนภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 17

ปัจจุบันกัมพูชาเป็นผู้ส่งออกเสื้อผ้ารายใหญ่ของโลก มูลค่าการส่งออกกว่า 9,000 ล้านดอลลาร์ แต่ครั้งหนึ่งที่ทำกรส่งออกจากกัมพูชาเป็นของบริษัทจีน อย่างไรก็ตามเสื้อผ้าไทยยังมีความได้เปรียบด้านคุณภาพ และแฟชั่น เสื้อผ้าที่ผลิตในประเทศไทยทำการส่งออกร้อยละ 80 อีกร้อยละ 20 ขายในประเทศ อนาคตคู่แข่งจะเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะจากในอาเซียน ดังนั้น ในระยะยาวควรเล็งมองการปกป้อง

อุตสาหกรรม แต่ต้องมองการรุกตลาด คือ อุตสาหกรรมต้องพัฒนาตนเอง และมองโอกาสที่จะได้รับจากการค้าเสรีให้มากขึ้น (โครงการ ศึกษาและติดตามการใช้ประโยชน์จากความตกลงการค้า เสรีของไทยและเสนอแนะแนวทางการเจรจาในอนาคต)

4.2. คู่แข่ง

สิ่งทอเป็นสินค้าส่งออกของไทยที่มีความสำคัญทั้งในด้านการสร้างรายได้เงินตราต่างประเทศ การจ้างงาน และการเชื่อมโยงในแนวลึกกับอุตสาหกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นอุตสาหกรรมสิ่งทอจึงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆ มากมาย

ปัจจุบันอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพในการแข่งขันมาเป็นเวลานาน ในช่วงที่ผ่านมา สิ่งทอของไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะจากคู่แข่งในตลาดระดับล่างซึ่งมีความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ประเทศที่เป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในตลาดส่งออกสิ่งทอในปัจจุบัน ได้แก่ ประเทศจีน

นอกจากนั้นแล้วผู้ผลิตยังเริ่มย้ายฐานการผลิตไปยังประเทศใกล้เคียงในภูมิภาคอาเซียน อันส่งผลให้ประเทศเหล่านี้กลายเป็นคู่แข่งสำคัญของไทย ประเทศที่กำลังมีบทบาทสำคัญมากขึ้นอย่างชัดเจน ได้แก่ เวียดนาม และอินโดนีเซีย

1. ประเทศจีน มีส่วนแบ่งตลาดสิ่งทอสูงเป็นอันดับ 1 ในตลาดโลก คือ ประมาณร้อยละ 15 ของมูลค่าตลาดสิ่งทอรวมทั้งโลก สิ่งทอที่จีนผลิตได้ส่วนใหญ่มีคุณภาพต่ำถึงปานกลาง อย่างไรก็ตาม อุตสาหกรรมสิ่งทอของจีนได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว หลังจากที่จีนเปิดรับการลงทุนจากต่างประเทศตั้งแต่ปี 2522 นอกจากนี้ การที่รัฐบาลจีนสนับสนุนให้สิ่งทอปรับเปลี่ยนเครื่องจักรให้ทันสมัย เพื่อให้การผลิตมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประกอบกับความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานที่มีราคาถูก และตลาดภายในประเทศมีขนาดใหญ่ รวมทั้งยังสามารถผลิตวัตถุดิบสิ่งทอได้หลายชนิด ตั้งแต่ในระดับต้นน้ำ โดยเฉพาะฝ้าย ไหม ขนสัตว์ และมีแหล่งน้ำมันดิบซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญสำหรับการผลิตเส้นใยในประดิสัย ทำให้จีนพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าจากต่างประเทศน้อยมาก ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสิ่งทอโดยรวมของจีนอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้น จีนจึงสามารถขยายตลาดสิ่งทอได้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การที่จีนเข้าเป็นสมาชิก WTO ตั้งแต่ปลายปี 2544 ทำ

ให้ข้อจำกัดด้านการส่งออกของจีนที่ถูกควบคุมโดยโควตาจากประเทศผู้นำเข้าสิ่งทอรายสำคัญของโลก ลดลงเป็นอันดับ

ผู้ผลิตหลายคนอาจมองว่าสิ่งทอจากจีนยังมีคุณภาพต่ำ รวมถึงการออกแบบยังไม่ทันสมัย ยังไม่น่าจะเข้ามาแข่งขันกับสิ่งทอของบ้านเราได้ แต่ในความเป็นจริงแล้วเสื้อผ้าจากจีนได้มีการพัฒนาคุณภาพ และเพิ่มมูลค่าของสินค้าในหลายรูปแบบอย่าง เช่น การลอกเลียนแบบซึ่งนอกจากจะคล้ายคลึงแล้วยังมีการทำอย่างรวดเร็ว มีการตัดเย็บที่ดีขึ้น รวมถึงคุณภาพเนื้อผ้ามีความหลากหลาย และแรงงานที่มีทักษะมากขึ้น ทำให้สินค้าจากจีนเริ่มรุกเข้ามาในตลาดระดับกลาง และสามารถค้าขายได้ในราคาที่ถูกลงกว่าด้วย

2. ประเทศอินโดนีเซีย มีส่วนแบ่งตลาดสิ่งทอประมาณร้อยละ 2 ในตลาดโลก โดยสิ่งทอเป็นสินค้าส่งออกสำคัญอันดับ 1 ของอินโดนีเซีย เนื่องจากมีความได้เปรียบด้านแรงงานที่มีเป็นจำนวนมากและมีค่าแรงงานถูก มีต้นทุนพลังงานต่ำ รวมทั้งการที่รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการตั้งกองทุนเงินกู้แบบผ่อนปรนแก่กิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก ทำให้อินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตสิ่งทอที่น่าจับตามองอีกประเทศหนึ่ง

อินโดนีเซีย เป็นประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีขนาดใหญ่ที่สุด ภาคการส่งออกของอินโดนีเซียมีการขยายตัวต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยระหว่างปี 2550-2555 มูลค่าการส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของอินโดนีเซียเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 4.36 ในปี 2555 อินโดนีเซียมีการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มเป็นมูลค่า 12,789 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยสินค้าประเภท HS6204 : ชุด เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเก็ต เสื้อเบลเซอร์ เสื้อกระโปรงชุด กระโปรง และกางเกง (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของสตรีหรือเด็กหญิง HS5509 : ค้าย (นอกจากค้ายเย็บ) ทำด้วยเส้นใยสังเคราะห์ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อการขายปลีก และ HS6110 : เจอร์ซี พูล โอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและเสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ เป็นสินค้าส่งออกสำคัญของอินโดนีเซียในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งถูกส่งออกไปยังตลาดสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมนี ตุรกี และเกาหลีใต้ เป็นหลัก

อินโดนีเซียมีแผนสนับสนุนอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่สำคัญ คือ แผนแม่บทการเร่งรัดและการเติบโตของพัฒนาการเศรษฐกิจอินโดนีเซีย ปี 2554-2568 ซึ่งแผนดังกล่าวได้กำหนดให้พื้นที่แถบชวาเป็นพื้นที่สำคัญของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าในอินโดนีเซีย รวมถึงกำหนดนโยบายสนับสนุนอุตสาหกรรม และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและปรับปรุงปัจจัยพื้นฐานต่างๆ เช่น การจัดสรรปริมาณไฟฟ้า

ให้เพียงพอต่อความต้องการ การยกระดับประสิทธิภาพในการทำงานของท่าเรือที่สำคัญต่างๆ และการส่งเสริมให้นาเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ในการผลิต

ขณะเดียวกัน อินโดนีเซียยังมีนโยบายส่งเสริมให้กิจการต่างๆ ลงทุนในเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อทดแทนเครื่องจักร และอุปกรณ์เก่าที่มีประสิทธิภาพและใช้พลังงานสูง โดยสามารถรับเงินคืนจากการลงทุนได้เป็นบางส่วน โดยหากเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ดังกล่าวผลิตในประเทศ กิจการนั้นสามารถรับเงินคืนได้มากที่สุด ร้อยละ 25

3. ประเทศเวียดนาม เป็นประเทศผู้ผลิตสิ่งทอที่มีศักยภาพในการขยายตัวสูง เข้ามามีบทบาทในอุตสาหกรรมการผลิตมากขึ้น ด้วยตลาดแรงงานขนาดใหญ่ และมีต้นทุนค่าจ้างที่ไม่สูงมาก ทำให้ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา นักลงทุนต่างชาติจำนวนมากเริ่มเข้าไปสร้างฐานการผลิตในอุตสาหกรรมต่างๆ ในเวียดนาม โดยในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เวียดนามส่งออกสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในปี 2555 เท่ากับ 19,387 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยต่อปีอยู่ที่ร้อยละ 17.63 ในช่วงระหว่างปี 2550-2555

แม้ว่าในปัจจุบันเวียดนามยังมีส่วนแบ่งในตลาดสิ่งทอโลกไม่มากนักก็ตาม สิ่งทอของเวียดนามเป็นสินค้าส่งออกสำคัญอันดับ 2 รองจากน้ำมันดิบ สินค้าที่เวียดนามส่งออกเป็นหลัก ได้แก่ สินค้าประเภท HS6204 : ชุด เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเกต เสื้อเบลเซอร์ เสื้อกระโปรงชุด กระโปรง และกางเกง (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของสตรีหรือเด็กหญิง HS6203 : ชุด เครื่องแต่งตัวเป็นชุด แจ็กเกต เสื้อเบลเซอร์ กางเกง (นอกจากชุดว่ายน้ำ) ของบุรุษและเด็กชาย และ HS6110 : เจอร์ซี พูล โอเวอร์ เสื้อชนิดคาร์ดิแกน เสื้อกั๊กและเสื้อที่คล้ายกัน ถักแบบนิตหรือแบบโครเชต์ ตลาดส่งออกหลักของเวียดนามในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน และเยอรมนี

การที่เวียดนามมีแรงงานจำนวนมาก และมีค่าจ้างแรงงานถูก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนต่อการผลิตสิ่งทอ นอกจากนี้ การที่รัฐบาลเวียดนามมีนโยบายพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทออย่างจริงจังด้วยการส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ ทำให้นักลงทุนต่างชาติย้ายฐานการผลิตสิ่งทอเข้าไปยังเวียดนามจำนวนมาก ส่งผลให้เทคโนโลยีการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอของเวียดนามพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว

นอกจากปัจจัยต่างๆ ดังกล่าวที่เกื้อหนุนต่อการส่งออกสิ่งทอของเวียดนามแล้ว การทำข้อตกลงทางการค้า 2 ฝ่ายระหว่างเวียดนามกับ EU ในปี 2543 และการทำข้อตกลงทางการค้ากับสหรัฐฯ เสียภานี้นำเข้าในอัตราที่ลดลง โดยเฉพาะสหรัฐฯ ได้ลดอัตราภาษีนำเข้าให้แก่สิ่งทอของเวียดนามจากอัตรากดขี่ร้อยละ

ละ 20-90 เหลือเพียงร้อยละ 5-20 นวมทั้งไม่มีการจำกัดโควตา การนำเข้าสิ่งทอจากเวียดนามในระยะเริ่มแรกของข้อตกลงอีกด้วย ทำให้มูลค่าการส่งออกสิ่งทอของเวียดนามเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของเวียดนาม ได้รับการ ส่งเสริมจากรัฐบาลของประเทศเป็นอย่างดี โดยเมื่อเดือน พ.ศ. 2557 รัฐบาลเวียดนาม ได้จัดทำแผนพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่อง นุ่งห่มของปี 2563 และวิสัยทัศน์สำหรับปี 2573 ขึ้น เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าในเวียดนามให้เติบโตอย่างยั่งยืน โดยรัฐบาลเวียดนามได้ตั้งเป้าหมายให้กับแผนพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้า นอกจากนี้ แผนดังกล่าวยังกำหนดให้อุตสาหกรรมสิ่งทอและเสื้อผ้าที่ใช้แรงงานเป็นหลัก (Labor-Intensive) ย้ายฐานการผลิตไปในพื้นที่ชนบท และให้อุตสาหกรรมแฟชั่นย้ายกิจการเข้ามาในเขตเมือง

คู่แข่งทั้ง 3 ประเทศดังกล่าวนี้มีลักษณะการผลิต และส่งออกสิ่งทอที่คล้ายคลึงกับไทยในหลายด้าน คือ อาศัยความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานในระดับต่ำเป็นตัวผลักดันสำคัญในการส่งออก ขณะที่การทำตลาดยังมีไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นการรับจ้างตามคำสั่งซื้อหรือจำหน่ายสินค้าผ่าน Trading Company เป็นสำคัญ

เพื่อให้การส่งออกสิ่งทอของไทยยืนหยัดได้ในตลาดโลก ท่ามกลางกระแสการแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบันได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ส่งออกไทยควรจะตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพสินค้าเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันในตลาดระดับล่าง ขณะเดียวกันต้องพยายามสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสิ่งทอไทยด้วยการพัฒนาการออกแบบสินค้าให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดควบคู่ไปกับการเร่งทำการตลาดในเชิงรุก เพื่อให้การส่งออกสิ่งทอของไทยเติบโตได้อย่างต่อเนื่องในตลาดโลกที่นับวันจะมีการแข่งขันรุนแรงมากขึ้น (ผู้จัดการออนไลน์)(หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ปีที่ 12 ฉบับที่ 4362 วันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2558 หน้า B16)

ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการในประเทศไทย ด้านการส่งออกและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการพิมพ์ผ้า

เมื่อผลิตสินค้าเสร็จตามกระบวนการเรียบร้อยแล้ว พร้อมส่งออกไปสู่ลูกค้า ทางบริษัทจะส่งไปโดยทางเรือ ส่งเป็นตู้คอนเทนเนอร์ ไปตามร้านใหญ่ๆ หรือร้านเล็กๆแต่มีหลายสาขาที่กระจายไปทั่วประเทศลูกค้าของเรา ปัจจุบันคู่แข่งภายในประเทศไทยที่ส่งออกผ้าไปตลาดแอฟริกันนั้นลดลงมากเหลือ 2-3 ราย จากเมื่อ

ก่อนที่มีถึงสิบกว่าราย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายของแต่ละบริษัท อัตราผลกำไรแค่ไหนหลายรายไม่ยอมทำ หรือบางบริษัทเจอหนทางใหม่ๆ หรือเจอธุรกิจอื่นที่ดีกว่าก็เปลี่ยน เลิกทำธุรกิจนี้ไป แต่ของบริษัทเรานั้น เป็นธุรกิจครอบครัว เลยจำเป็นต้องทำต่อไปเรื่อยๆ และพัฒนาต่อไปยาวๆ

ส่วนเงินที่เป็นทั้งผู้สนับสนุน(จำเป็นต้องนำเข้ามาหลายๆอย่างจากจีน) และเป็นคู่แข่งคนสำคัญของไทย เราไม่สามารถสู้เรื่องปริมาณและราคาได้ อีกทั้งเงินก็ยังมีการพัฒนาสินค้า พัฒนารูปแบบใหม่ตลอดๆ จีนกำลังตามหลังเราในเรื่องรูปแบบต่างๆของผ้า และการออกแบบรวดเร็วใหม่ๆ ที่เขาไม่พอใจกับสิ่งที่ เป็นอยู่ พยายามลงลึก ตามให้ถึงที่สุด คัดลอกทุกรูปแบบเท่าที่เขาจะทำได้ ซึ่งนี่เป็นข้อดีของเขา ต่างจากคน ไทยไม่คิดแบบนั้น ไม่ลงลึก ไม่พัฒนาให้สุด แล้วถ้าหากมาตลาดแอฟริกาที่เราเป็นคู่ค้าอยู่ เราก็มีแนวทาง ปรับเปลี่ยน แก๊ใจ นำจุดแข็งของไทยในเรื่องความยืดหยุ่น รับฟัง ปรับปรุงเรื่อยๆตามแบบที่ลูกค้าต้องการ แต่ทำได้ช้าไม่เร็ว เราต้องยอมรับในเรื่องของความขยันหมั่นเพียรนั้นมีหลายๆประเทศที่เราสู้ไม่ได้ คนไทย เป็นไปทางนักคิด นักบริหารมากกว่าผู้ใช้แรงงาน เก่งเรื่องการผลิต งานละเอียด งานศิลปะ วิจิตรศิลป์ ประณีต อ่อนช้อย งานดีไซน์สวยงาม ซึ่งเมื่อเราคิดออกมาได้ เขาก็สามารถทำตามได้เช่นกัน อีกทั้งเงินยังสามารถพัฒนาต่อได้เมื่อมีต้นแบบ เรื่องลิขสิทธิ์นั้นเราไม่สามารถจดได้ทั้งหมดเพราะมันเยอะ และใช้ เวลานานกว่าจะเรียบร้อย ถ้าช้าถึงสี่เดือนกว่าจะสำเร็จ

รวมทั้งเรายังต้องแข่งกับจีนในเรื่องความเร็ว และปริมาณ ถ้าหากจำนวนเล็กน้อย โรงงานในจีน ส่วนมากจะไม่ทำ (ในหนึ่งคู่คอนเทนเนอร์ จีนรับแค่สิบห้าดีไซน์แต่ไทยได้สามสิบ ไทยอะลุ่มอล่วย อะไรที่ จีนไม่ยอม แต่เรายอมได้ มีหลายดีไซน์ได้ หลายชนิดได้ เราสามารถยืดหยุ่นให้ได้ และมันสอดคล้องกับ ตลาดปัจจุบันที่มีความเสี่ยงสูงมาก ลูกค้าเลยต้องการสินค้าที่หลากหลายมากกว่าเมื่อก่อน) อย่างน้อยนี่ก็คือ โอกาสของเรา และเราก็สามารถทำได้อยู่แล้ว เราปรับได้ สามารถตอบสนองความต้องการแก่ลูกค้าได้ อาจจะมีการลดบ้าง แถมบ้างทำให้ลูกค้าชื่นชอบ ถ้าเราให้แบบใหม่ๆ ลายใหม่ๆไป ก็จะเป็นถือว่าการ โฆษณาสินค้าไปในตัว เป็นแนวทางที่ดีต่อบริษัทในอนาคต

ลายผ้าที่เขาสนใจนั้นไม่เกี่ยวว่าจะยิ่งสวยแล้วยิ่งแพง แต่อยู่ที่ต้นทุนสินค้า ถ้าราคาถูกลงราคาก็จะ เหมาะสม ลูกค้าก็รับได้และซื้อชอบ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย กรณีศึกษาอุตสาหกรรมพิมพ์ผ้า โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการนำเข้าผ้า วัตถุดิบ และสารเคมีต่างๆ ที่นำมาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม การพิมพ์ผ้า และศึกษากระบวนการผลิตในการพิมพ์ผ้า แรงงาน คุณภาพ รูปแบบสินค้า การปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมทั้งศึกษาเกี่ยวกับการส่งออกสินค้า และคู่แข่ง จากผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.1. การนำเข้าผ้า วัตถุดิบและสารเคมี

อุตสาหกรรมคัตติ้ง มีการนำเข้าในอุตสาหกรรมเส้นใย แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ อุตสาหกรรมเส้นใยธรรมชาติ มีการนำเข้าวัตถุดิบทั้งหมดร้อยละ 83.5 ของต้นทุนการผลิต และอุตสาหกรรมเส้นใยสังเคราะห์ มีการพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าคิดเป็นร้อยละ 58.6 ของต้นทุนการผลิต

อุตสาหกรรมกลางน้ำมีการนำเข้าจากต่างประเทศ โดยการนำเข้าเครื่องจักรของอุตสาหกรรมกลางน้ำคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 71 ของการนำเข้าเครื่องจักรของทั้งอุตสาหกรรม ส่วนอุตสาหกรรมฟอกย้อมนั้นมีการนำเข้าเครื่องจักรจากจีน และได้หวัน ซึ่งมีการผลิตเครื่องจักรโดยเลียนแบบเทคโนโลยีจากเครื่องจักรของอิตาลี อีกทั้งวัตถุดิบ เช่น สารเคมีที่ใช้ในอุตสาหกรรมฟอกย้อม ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเกือบทั้งหมด

ส่วนด้านอุตสาหกรรมปลายน้ำมีการนำเข้าสัดส่วนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับอุตสาหกรรมคัตติ้งและกลางน้ำ เพราะเป็นขั้นตอนที่ใช้แรงงานจำนวนมากว่าการพึ่งพาเทคโนโลยีและเครื่องจักรในการผลิต

จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีการพึ่งพาการนำเข้าจากต่างประเทศเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอุตสาหกรรมกลางน้ำ ที่ต้องอาศัยเครื่องจักรในการผลิต ใช้เงินลงทุนและเทคโนโลยีระดับปานกลางถึงระดับสูง ซึ่งประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตเครื่องจักรเหล่านี้เองได้ นอกจากนั้นแล้ววัตถุดิบต่างๆ เช่น ผ้า ด้ายดิบ สารเคมี สารฟอกย้อมพิมพ์ต่างๆ ประเทศไทยก็ต้องนำเข้าจากต่างประเทศเช่นกัน เพราะมีความหลากหลายและมีราคาถูกกว่าวัตถุดิบภายในประเทศเป็นอย่างมาก อีกทั้งภาณินำเข้าก็สามารถขอกินได้ภายหลัง ซึ่งถือว่าเป็นผลดีต่อผู้ผลิต

5.2. กระบวนการผลิตสินค้า แรงงาน คุณภาพ รูปแบบสินค้า และการปรับตัวในสถานการณ์ปัจจุบัน

จากการศึกษากระบวนการผลิตในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม กรณีศึกษา อุตสาหกรรมพิมพ์ผ้า ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมสิ่งทอกลางน้ำ หรืออุตสาหกรรมชั้นกลาง ที่มีทั้งการใช้แรงงาน และการใช้เทคโนโลยีระดับสูงในการผลิต ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือเทคโนโลยีการผลิตแบบต่อเนื่อง (Continuous Process) และ เทคโนโลยีการผลิตแบบไม่ต่อเนื่อง (Batch Process) ในปัจจุบันยังมีปัญหาในการผลิตเนื่องจาก เครื่องจักรเก่า ล้าสมัย ไม่สามารถสู้ราคากับคู่แข่งได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

แรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มมีเป็นจำนวนมากตั้งแต่ระดับสูงถึงระดับล่าง โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมปลายน้ำ เพราะต้องใช้คนที่มีทักษะ ประสบการณ์ด้านฝีมือ และการตัดเย็บที่ประณีต มีคุณภาพสม่ำเสมอ ซึ่งถือเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่คนภายในประเทศ มีการจ้างงานมากที่สุดในห่วงโซ่อุปทานการผลิต เป็นจำนวนถึง 810,850 คน

ในปัจจุบันมีการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ ผู้บริหาร นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน อาจมีการเคลื่อนย้ายไปยังประเทศคู่แข่ง ซึ่งจะทำให้เกิดภาวะสมองไหลให้เกิดปัญหาในการพัฒนาประเทศ แต่ก็มีข้อดีคือทำให้เกิดความยืดหยุ่นในตลาดแรงงานมากขึ้น แรงงานมีโอกาสเลือกทำงานในสถานที่ที่แสดงศักยภาพได้สูงสุด ซึ่งจะนำมาสู่การสร้างรายได้ที่สูงขึ้น

คุณภาพและรูปแบบของสินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย มีข้อจำกัดค่อนข้างมากเนื่องจากเครื่องจักรมีความล้าสมัยทำให้ผลิตออกมาได้ไม่ดีเมื่อเทียบกับต่างประเทศ อีกทั้งข้อจำกัดด้านค่าแรงของไทยที่เสียเปรียบประเทศที่ค่าแรงถูกกว่าทำให้เราผลิตได้จำนวนน้อยกว่าและช้ากว่า การแก้ปัญหาที่จะต้องปรับเปลี่ยนเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้อยู่เดิม เป็นเครื่องจักรที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้าให้ผลผลิตและคุณภาพสูง เพื่อที่จะทำให้สินค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยมีคุณภาพได้มาตรฐานและสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้

สถานการณ์ในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย กำลังเผชิญแรงกดดันจากสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มต้นทุนต่ำจากจีน อินเดีย และเวียดนาม ทั้งในตลาดสหรัฐอเมริกาและตลาดสหภาพยุโรปซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่ ไทยปรับตัวด้วยการกระจายการส่งออกสิ่งทอเครื่องนุ่งห่มไปยังตลาดอื่นๆ มากยิ่งขึ้น โดยอาศัยสิทธิพิเศษจากความตกลงการค้าเสรีที่ทำกับประเทศต่างๆ อาทิ การส่งออกสินค้าชั้นกลางให้กับ (AFTA) ส่วนสถานการณ์ของอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

ส่วนมากนั้นขึ้นอยู่กับประเทศคู่ค้า และค่าเงินบาทที่แข็งตัวหรืออ่อนตัว การปรับตัวผู้ผลิตคือมีความยืดหยุ่นในการค้าขายกับประเทศคู่ค้า เช่น ลดขนาดหน้าผ้าให้แคบลงแต่ยังคงคุณภาพเท่าเดิม หรือปรับให้มีความหลากหลายมากขึ้น ผู้ผลิตบางรายมีการขยายตลาดจากส่งออกต่างประเทศก็หันมาหาตลาดภายในประเทศเพิ่มขึ้น เป็นต้น

5.3. การส่งออกสินค้า และคู่แข่ง

อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศไทยมีมานานกว่า 40 ปี มีความสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจภาคการส่งออก สามารถแข่งขันกับหลายๆประเทศได้ อีกทั้งยังเป็นธุรกิจที่มีการจ้างงานสูง เกิดกระจายรายได้สู่ประชาชน และยังมีความเกี่ยวโยงไปในธุรกิจอื่นๆ ดังนั้นจึงเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญอันดับต้นๆของประเทศไทย การส่งออกของกลุ่มสิ่งทอแบ่งสินค้าออกเป็นสามกลุ่ม ได้แก่ เส้นด้าย ผ้าผืน และ Home Textiles (เช่น ผ้าปูที่นอน ปลอกหมอน เป็นต้น) ตลาดหลักคืออาเซียน ส่วนประเทศไทยยังมีการส่งออกสินค้าบางชนิด (เช่น กลุ่ม Home Textiles) ไปยังประเทศที่เป็นฐานการผลิต เช่น ประเทศเวียดนาม เป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม ถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ไทยมีศักยภาพในการแข่งขัน ในช่วงที่ผ่านมา สิ่งทอของไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรง โดยเฉพาะจากตลาดระดับล่างซึ่งมีความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า ประเทศที่เป็นคู่แข่งที่สำคัญของไทยในตลาดส่งออกสิ่งทอในปัจจุบัน ได้แก่ ประเทศจีน อินโดนีเซีย และเวียดนาม

เอกสารอ้างอิง

หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์

เสาวรจ รัตนคำฟูและพลอย ธรรมาภิรานนท์. (2558). “แนวทางการย้ายฐานการผลิตของอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นไปยังประเทศเพื่อนบ้าน.” รายงานที่ดิอาร์ไอ, 115 (พฤษภาคม): 3-24.

อัทธ์ พิศาลวานิช. (2558). “ทฤษฎีและนโยบายการค้าระหว่างประเทศ.” มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

อนุชา ฐิพันธ์ภูโย. (2558). “สังคมไทยกับการบริหารการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร : แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ” คณะเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

สำนักนโยบายอุตสาหกรรมรายสาขา. (2558) “ปัญหาแรงงานในอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม.”

ชูชีพ เอื้อการณ์และคนอื่นๆ. (2557). “แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอไทยเพื่อการแข่งขันระดับโลก.” วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์8,1(มกราคม-เมษายน): 1-16.

กรมศุลกากรโดยความร่วมมือของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). “รายงานสถานการณ์การค้าสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย.” กลุ่มบริหารการนำเข้า 2 กองบริหารการนำเข้าและรับรองถิ่นกำเนิด (บร.) กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557) “โครงการเพิ่มขีดความสามารถภาคอุตสาหกรรมภายใต้ต้นนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยระยะที่ 5.” รายงานฉบับสมบูรณ์ (ตุลาคม)

กมลมาศ เมฆฉาย. (2556). “ เออีซีกับการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย.” เศรษฐศาสตร์บัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

รัชภรณ์ณนถ จันทระ. (2555). “อนาคตอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย.” สำนักวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

สมคิด พุทธศรี. (2552).อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มยุคหลังความตกลง ATC” เอกสารวิชาการ หมายเลข 22. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อัจฉราวรรณ ณ สงขลาและคณะ. (2552) “การศึกษากระบวนการทำงานของโรงงานเสื้อผ้าอุตสาหกรรม : กรณีศึกษาบริษัทบุตคินิวชิตี จำกัด (มหาชน).”

พรพิมล ประสิทธิ์วรวิทย์. (2551). “การค้าระหว่างไทย-จีนทั้งก่อนและหลังการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)” อักษรศาสตร์บัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เกรียงไกร เตชกานนท์และภัททา เกิดเรือง. (2550). ผลกระทบการเปิดเสรีการค้าและการปรับตัวในห่วงโซ่อุปทานในภาคอุตสาหกรรมสิ่งทอของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2558). อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของจีน, เข้าถึงได้จาก http://www.thaifta.com/thaifta/Portals/0/File/ascn_yarncn.doc

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2558). อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มของไทย, เข้าถึงได้จาก http://www.thaifta.com/thaifta/Portals/0/File/ascn_yarncn.doc

สถาบันพัฒนาสิ่งทอไทย. (2558). เทคโนโลยีและความก้าวหน้าของการพิมพ์ผ้า, เข้าถึงได้จาก http://www.thaitextile.org/index.php/blog/2015/06/iu_fashion25580715